

Alcedo[✶]

September 2025, årg 47

Naturskyddsföreningen
Örkelljungabygdens Natur

Klockgentiana

Redaktionen

Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkelljunga,
tfn 073-390 50 91, janneringarp@gmail.com
Perry Vigelsbo, Lingonvägen 1, 286 36 Örkelljunga,
tfn 0435-510 58, vigelsbo@telia.com
Thomas Johnsson (layout), Solbrinken 7, 281 41 Hässleholm,
tfn 070-331 61 26, thomas@clangula.se

Framsida Håkan Lundkvist sätter upp fönsterfällor. Foto: J Johansson.
Baksida "Fågelskådarmys". Foto: Janne Johansson.

Innehåll

Alcedo

September 2025, Årg 47

Sida	Artikel	Skribent
2	Redaktionen	
3	Innehållsförteckning	
4-5	"Kära Alcedo-läsare"	Janne Johansson
6-7	DIKTER - tankar kring träd	Hanna & Janne
8-9	Program hösten 2025	
10-11	Orden som gräs, flera bilder	Janne Johansson
12-25	Gunnar blev tidigt insektsbiten	Janne Johansson
26-33	Tjädern på minneskonferens över Ingemar Hjorth	Janne Johansson
34-35	Historik om mindre flugsnappare i Örkelljunga	Björn Herrlund
36-37	Buskskvättan – ett porträtt	Kurt Arne Johansson
38-43	Lite om några fågelarters upp- och nedgång	Björn Herrlund
44-53	Rödlistade svampar i Örkelljunga	Tony Svensson
54-55	Skogens djur och växter – har vi ansvar för dem?	Janne Johansson
56-63	Inventering av vedinsekter i Östra Ringarp 2024	Håkan Lundkvist
64-65	Insekterna i ringarpsskogen	Janne Johansson
66-67	"Tio tankar om skogens framtid" - citat från Erik Westholms bok	Erik Westholm
68-72	Mossor i Ringarp, Skåneinventeringen	Janne Johansson
73	"Vad är det att kunna en växt"	Kerstin Ekman-citat
74-83	Alcedo mellan åren 1979 - 2025	Janne Johansson
84-85	Verksamhetsberättelsen för år 2024	Björn Herrlund
86	Dikt	Janne Johansson
87	Styrelsen 2025	

Kära Alcedo-läsare

Under många år har vi ObN jobbat med att ta fram vårt medlemsblad, Alcedo. Tidningen fick sitt namn i början av 1980-talet. Alcedo atthis är det vetenskapliga namnet för en av de märkligaste, färgstarkaste fåglarna i Norden, kungsfiskaren.

Det var väl, så här i perspektiv, lite fräckt och kaxigt av en förening, kallad Örkellunga Fältbiologer, att våga lägga beslag på detta korta, smått obegripliga latinska namn, Alcedo, för sitt medlemsblad. Hur många av föreningens medlemmar (med koppling Naturskyddsföreningen) eller av dess lokala prenumeranter har inte så smått snavat på just ordet, namnet Alcedo! "Vad är detta för snobbigt namn", muttrade för tre-fyra decennier sen Elis Pålsson. En känd örkellunga-profil med naturintresse som slog sig ner i Älmhult.

Men när nu nästan ett halvsekel av tid har flutit förbi, när otaliga mängder vatten passerat under bron vid Lycksta, så skulle vi tro att vår oftast mycket trogna läsarskara (omkring 200 medlemmar) inte längre tänker så mycket på själva namnet Alcedo. Alcedo är väl en självklarhet, det är ju fältbiologernas tidning, ortens Naturskyddsförenings eget medlemsblad. Bortåt 5.000 sidor har under de 45-46 år som gått fyllts med naturskildringar, med upptäckter av växter, fåglar, insekter som gjorts av föreningens medlemmar. Eller med lite längre artiklar om vårt både omväxlande och föränderliga natur- och kulturlandskap. Nästan alla utgivna tidningsnummer - ca 125 st (3 st/år) + 5 årsskrifter - består av lokala "nyheter", färska, fräscha örkelljunganyheter! En tidning som sen 1979 tagit på sig att skriva om både natur och om viktiga naturvårdsfrågor har givetvis också "gett sig in i politiken". Kan man säga. Här har funnits mycket att säga, att skriva om.

Pinnåområdet har varit både en surdeg men främst givit oss alla en hopar av glädjeämnen. En kommunal naturvårdsplan togs fram i slutet på 1990-talet, en fördjupning av odlingslandskapet i hela kommunen gjordes i regionmuseets regi, en förnyad uppdatering av naturvårdsprogrammet. Oj, vilka kommunala ambitioner. Kunde man tro! Istället har ortens politiker, trots alla utrednings-sidor, alla mängder av fälttimmar, lyckats med att begrava nästan hela naturvårdsfrågan - just så som bara politiker kan lyckas!! Och ändå tycka sig bevara och behålla ansiktet och anständigheten kvar.

Men vad nu... jo, detta innevarande medlemsblad, som du här håller i din hand, kommer till synes att bli det sista Alcedonumret vi kommer att utge.

Olika omständigheter, vår samlade ork och förmåga till fortsatt engagemang har under senare år tyvärr lett till detta beslut. Framtiden kan man sällan sia om, den får visa om vi som "fågeln fenix" kanske ändå kan återuppstå - när nya naturvårdare med nya krafter och idéer samlar sig till ett liknande, framtida upptåg? Oddsen är dock låga just nu.

Håll till godo och tack för alla år till både er som läst och ni som medverkat ...

Janne Johansson (janneringarp@gmail.com)

ÖbN-information

Här intill har vi meddelat att, som det nu ser ut, framtagandet av vårt medlemsblad Alcedo kommer att avslutas, efter en lång räckta av år.

MEN SAMTIDIGT VILL VI FRAMHÅLLA att ÖbN's, Örkelljungabygdens Naturs program, med exkursioner och föredrag, även fortsättningsvis kommer att publiceras på föreningens hemsida (orkelljunga.naturskyddsforeningen.se). Och dessutom finns programmet på vår Facebook-sida!

I skrivande stund har styrelsen inte tagit ställning till hur man ska göra med den lokala prenumerationsavgiften. Om du som naturvän även fortsättningsvis vill stötta naturvårdens sak så bli gärna medlem i riks, i Naturskyddsföreningen och du kommer då årligen att få den gedigna, genomarbetade tidskriften Sveriges Natur hemsänd till dig - normalt sex nummer per år. Därmed ger du också fortsatt stöd till den lokala naturvårdskretsen, ÖbN.

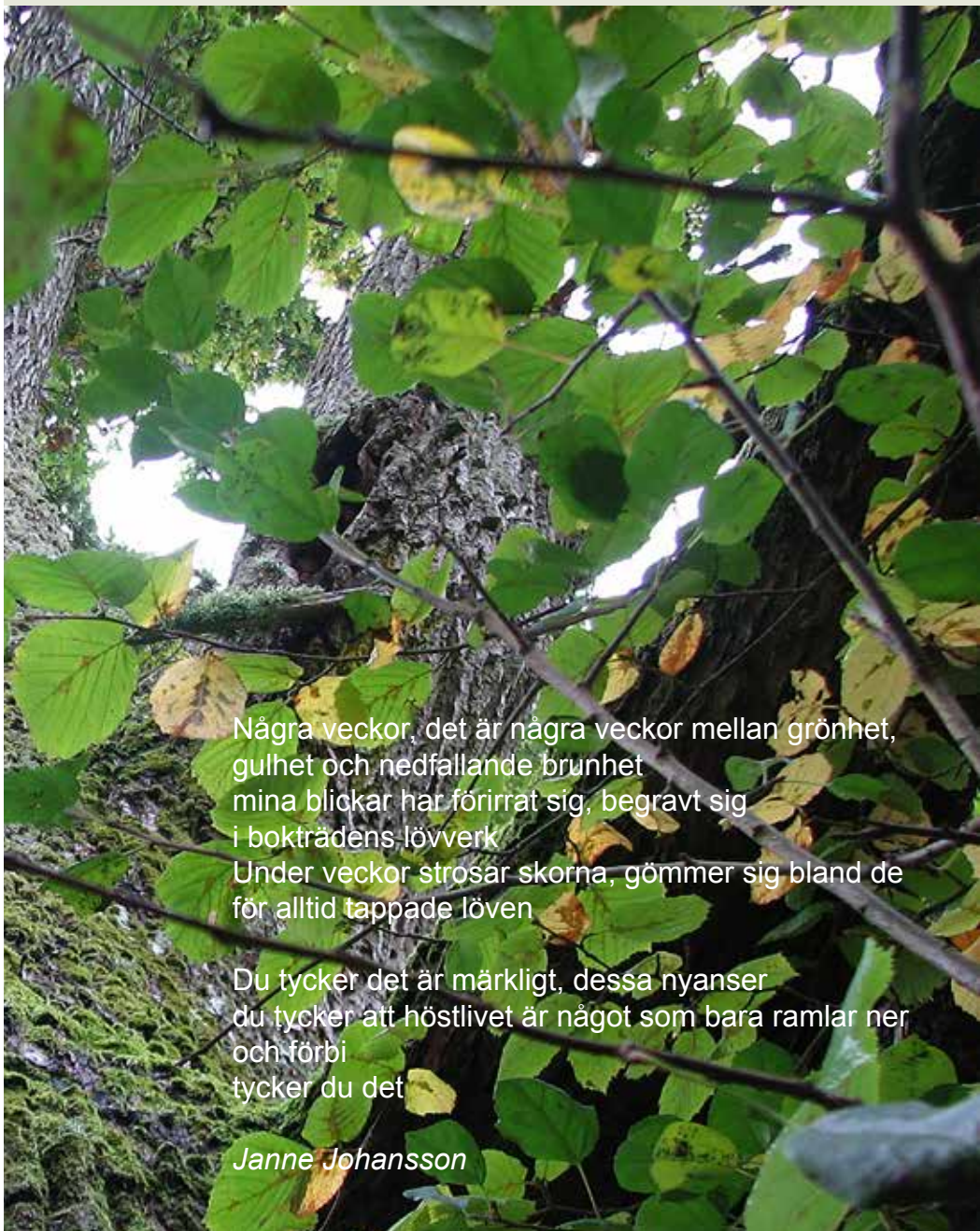
Tankar kring träd 1:

Träd talar tyst
Tusen tankar tänks
Samlar steg som svar
Karvar kvarvarande klok-
skap
ur hjärnbarken

Tankar kring träd 2:

Så instängd i det öppna.
Det är bara bland träden
tankarna kan flyga fritt
falla som löven gör på
hösten,
hitta en plats att landa

Hanna Nilsson

Några veckor, det är några veckor mellan grönhet,
gulhet och nedfallande brunhet
mina blickar har förrrat sig, begravt sig
i bokträdens lövverk
Under veckor strosar skorna, gömmer sig bland de
för alltid tappade löven

Du tycker det är märkligt, dessa nyanser
du tycker att höstlivet är något som bara ramlar ner
och förbi
tycker du det

Janne Johansson

Program

Hösten
2025

7/9 Söndag. Flyttfågeltider. Flygtider för flyttfåglar börjar hos oss redan efter midsommar med en del vadare. Sträcktiderna slutar inte förrän i november för de sista arterna. Så denna söndag tar vi oss på ett lämpligt sätt ut till kusten, där både tidiga flyttfåglar, liksom en del senare kan hittas. Medtag fika för två tillfällen och någon timme efter lunch är vi tillbaka. Samling vid COOP Extra kl. 8.00.

Ansvariga Kurt-Arne Johansson tfn 070-653 29 89, och Björn Herrlund tfn 070-951 53 23.

28/9 Söndag. Svampdag i någon hemmamark. Vi hoppas att denna höst blir givande för den som vill vistas ute i svampskogen. Men valet av marker vi ska besöka avgörs som vanligt av sensommarens väderlek. Glöm inte bra svamplitteratur! Väl mött. Vi ses på COOP Extra kl. 09.00. Glöm inte svampkorgen och inte heller fikakorgen.

Ansvariga Janne Johansson och Eva Hansen, tfn 070-830 14 27.

23/10 Torsdag. Varför är vi så vilse i skogen? Jan Linder, jägmästare och tidigare anställd på Skogsstyrelsen, numera pensionär och aktiv för BirdLife Sverige i FSC-arbetet och i SkOF:s skogskommitté, hjälper oss att reda ut varför den beslutade skogspolitiken inte fungerar.

Jan gör ett kort avstamp i skogshistorien för att sedan lägga krutet på 1993 års beslutade skogspolitik, hur den mejslades fram och hur tillämpningen

sedan utvecklats fram till idag. Mottot "Frihet under ansvar" och politikens två jämställda mål, produktion och miljö, gäller fortfarande och låter ju så bra. Men fungerar inte. Varför, var ligger ansvaret? Och hur ser det ut framåt? Hur grumlig är kristallkulan just nu? Det blir givetvis utrymme för både frågor och dialog. Samling Örkelljunga bibliotek kl. 19.00

Ansvarig Janne Johansson tfn 073-390 50 91.

18/11 Tisdag. Holkspikning. En holkstillverkarkväll i november! Ja, att göra holkar och hänga upp dem, kan man göra året runt. Ofta är holkarna för "nya" för att bli bebodda direkt, om man hänger upp dem på våren. Vi samlas 17.30 utanför Beringsskolans slöjdsal och föreningen bjuder på en enkel fika. Kom och trivs under några timmars samkväm.

Ansvarig Björn Herrlund tfn 070-951 53 23.

4/12 Torsdag. Egna bilder. Vi håller fast vid denna traditionella förenings-träff med bilder från året som gått. Hoppas du ställer upp med dina egna, bästa foton, med anknytning till naturen och gärna Örkelljunga Natur. Anmäl ifall du tänker bidra med bilder så att vi kan planera hur tiden räcker för var och en. Detta är en bra kväll att minnas på – nu när decembermörkret omsluter oss. Samling på Örkelljunga bibliotek kl. 19.00.

Ansvariga Pär Svensson tfn 076-775 44 75 och Janne Johansson tfn 073-390 50 91.

26/12 Fredag. Annandag jul. Hallands Väderö. Bjärekretsen har gjort annandagen till en återkommande Väderödag och vi i vår förening behöver bara haka på. Vill du få en ordentlig nypa ny luft mitt i julhelgens stök och alla måsten så häng med denna dag! Avfärd 08.45 från COOP Extra. Samling vid Väderöbåtarna i Torekov 09.45.

Ansvarig Eva Hansen tfn 070-830 14 27.

5/2 Torsdag. ÅRSMÖTE för Örkelljungabygdens Natur 2026 – mötet börjar 18.30 och genomförs i Utbildningscentrums lokaler. Föreningen bjuder på fika. Efter årsmötet, kl. 19.00, bjuds deltagarna på något föredrag som ännu inte är bestämt – håll utkik på vår hemsida och våra sociala medier om detta.

Ansvarig Styrelsen.

Varmt välkomna!

Orden som gräs, darrgräset

Foten sjunker ner, bland mossor, vattenklövers tjocka jordstam. Tårna känner kylan, sakta, översilande. Ganska döfött, tro att här finns vinterfoder till kregen. Men vi får ta vad vi har. Små smala pinnar, ännu smalare än lyckan i dagens storstad. På toppen av pinnen hittar jag utväxter, vad ska man kalla dem; tagelsävsutsikt, nålstarrutsikt, loppstarrens omvänt pekande fruktgömmen. Högt över marken svävar oroligheten, är det tidsandan som aldrig infinner sig. Bara i dagstidningars analyserande spalter.

Ah, är det så du menar. Dallergräset, högt över.

Hjälp mig, bläddrar febrigt. Sa du skallergräs, pärlgräs, stirrgräs, skälvandegräs... vem vill leka med ord som begravts. Jungfru Marie to... to är ett annat ord för hör, lin. Högt höjer det sig, lite svamligt, en vippa på gehör. Har aldrig hört det skallra, knappast ens skälva.

I skogsbygden blir hjärtat vår symbol, vi tvekar inte om morgondagen. Allt annat är hjärtlöst.

Janne Johansson

Slätterängen i Spångabygget

Gunnar blev tidigt insektsbiten

Intervju i Ringarp med Gunnar Isacsson - den 21 juli 2024

Janne Johansson (text & foto)

"Insekterna är sympatiska djur att ha att göra med, inte minst om man beaktar den tid på dygnet som de är mest aktiva på ... och sen får man oftast också lägga tid fram på natten... Fågelskådarna tvingas ofta upp arla på morgonen"

Gunnar Isacsson har nyligen avslutat sitt långa, aktiva yrkesliv med fokus på skog och skogsbruk. När han en julidag 2024 välvilligt dyker upp i Östra Ringarp för en intervju kopplad till vårt medlemsblad Alcedo förstår jag snart att det är insekterna och deras liv och roll i naturen som hela tiden haft starkast fokus i Gunnars liv! Vi försöker här belysa delar av Gunnars yrkesliv och vi försöker också teckna hans syn på de senare årtiondenas ingångar med nyckelbiotopinventeringar och utbildningskampanjer visavi markägare. Många av dessa för naturvården positiva insatser har dock under det senaste decenniet nästan helt omintetgjorts av den nutida skogsstyrelseledningen. Vi återkommer till detta!

Gunnar är uppfödd i mellersta Skåne, på en naturtomt, i kant med bokskog, en dalgång med betade områden söder om Ringsjön. När vuxenlivet närmade sig, jobbade han ett par år som skogsarbetare och därefter blev det för Gunnars del 4-årig högskoleutbildning i Dalarna och Umeå. Därefter kunde han kalla sig civiljägmästare. Hans första längre tid ute i förvärvslivet blev som lärare på skogsinstitutet på Bispgården i Jämtland. Det var där de blivande skogsteknikerna skulle förkovra sig, Gunnar stannade under 9 år på detta jobb. Men det visade sig snart att Gunnars engagemang och största passion alltmer blev insekternas liv och leverne, inte minst med koppling skog och skogsbruk.

Arbete i Baden-Württemberg

En parentes i sammanhanget. Det blev så att Gunnar kom att jobba 1 år i Tyskland, på en skoglig försöksanstalt i Baden-Württemberg. Hans huvuduppgift var att artbestämma insekter, som råkat hamna som bifångst i feromonfällor avsedda för granbarkborre.

Under ett besök hos svärföräldrarna i Schweinfurt i Bayern "ramlade" Gunnar över en ovanlig långhorning – som man visst INTE hade sett i trakterna på över 100 år!!! *Trichoferus pallidus* – nära släkt med ekbocken. Marken där skalbaggen påträffades i nyttjades som "medelskogsbruk" (coppies with standards).

Man lämnar då vissa ekar för timmerproduktion och hugger sen kalt vissa ytor för bränsle. Men man har därefter upphört med driften, för ca 100 år sen. Markerna har därför växt igen med framförallt ask (under ekarna). 2-300-åriga ekar började därefter konkurreras ihjäl av askar.

Skalbaggen *Trichoferus pallidus*, nära släkt med ekbocken

Döda, döende ekar blir som eldorado för skalbaggsfaunan, den blommar upp!! När vädret därför är fuktigt och varmt (åskkväll) – då är det idealiskt att gå och lysa på traktens ekstammar, och det var på så vis Gunnar hittade denna långhorning som han aldrig tidigare sett!! Han kontaktade entomologer i norra Bayern; de meddelade att den skalbagge Gunnar hittat ej setts här under de senaste 100 åren; fyndet gjorde att det blev ändrad skötsel i reservatet. Numera hugger man istället ner levande askar till vedbränsle... Enligt de tidigare re-

servatsskötselbestämmelserna fick endast döda träd huggas upp till ved, vilket ju var förödande för både vedinsekter och fåglar. *”Jag såg en gång en fälld ek med bohål av mellanspett...”*

Efterhand växte Gunnars fokus på insekter allt mer och en bit in på 1990-talet kom han att jobba som expert (på nationell nivå) med just insekter och skogsskador i centrum. Detta blev hans längsta och samtidigt viktigaste ”arbetspass” under yrkeslivet, en 30-årig lång anställning på Skogsstyrelsen! I juni 2024 gick Gunnar Isacson i pension. Det känns onekligen som ett privilegium att här få ta del av Gunnars genomtänkta erfarenheter från ett långt liv inom skogen och skogsbruket. Onekligen är debatten och åsikterna inom skogsnäringen ganska spretig, alla tycker förstås att just deras åsikt är den som är viktigast och ska ha förtur!

Här nedan ska vi försöka lyfta fram ett flertal kommentarer och synpunkter från Gunnars egna förvärvade insikter, om utvecklingen vad gäller inte främst frågor om naturhänsyn i skogsbruket. Införandet av begreppet ”nyckelbiotop” upplevde Gunnar som mycket lyckad och det kunskapsutbyte som startades upp mellan myndighet, skogsägare och kunniga ekologer var en lyckad väg framåt – om man nu ska försöka fokusera på behoven av just naturvårdshänsyn och biologisk mångfald. Anser Gunnar. Som bekant blev dock detta kunskapsuppbyggande, inklusive inventeringsinsatser, starkt ifrågasatt några årtionden senare. Inte minst gjordes detta av markägarorganisationer och av flera politiska partier. Vi återkommer.

Många år som entomolog-expert på Skogsstyrelsen

Gunnar började på Skogsvårdsstyrelsen 1994/95 – dessförinnan hade han som redan nämnts jobbat med undervisning (se ovan). En ny skogspolitik framkom 1992/93, varvid en ny skogsvårdslag (SVL) antogs. *För första gången* infördes en paragraf om *Naturhänsyn*; den var ganska detaljerad men inga straffpåföljder kopplades till alla de goda råd som bakades in i den nya lagtexten.

Landets tidigare skogsvårdslagar var oftast ensidigt inriktade på produktion - exempelvis fick man bara ha viss andel äldre skog på sin mark – man kunde bli ålagd att avverka (det var helt industrins behov som styrde). Och mark där stående skog (enligt statsmakten) inte var optimal ur produktionssynvinkel kunde också ”tvångsavverkas” och ny mer räntabel skog skulle därefter dras upp.

När nya skogsvårdslagen (SVL), 1994, trädde i kraft framgick det mycket tydligt att man som skogsägare skulle ta stor naturvårdshänsyn; man nämnde att det fanns både MILJÖMÅL och PRODUKTIONSMÅL att ta hänsyn till; dessa

skulle i princip vara lika berättigade, fast det har de ju aldrig varit - "Men tanken var god!" säger den numera pensionerade skogs- och insektsexperten Gunnar Isacsson.

Produktionsskog

Skogsbete

I samband med den nya skogspolitiken 1993 gjordes många, gedigna utbildningsinsatser visavi skogsägarna och med koppling till framförallt begreppen miljö och produktion. Skogsstyrelsen tog på central nivå (Jönköping) ett sammanhållande ansvar och med hjälp av sina länsvisa systemmyndigheter ute i landet, Skogsvårdsstyrelserna, gjordes gedigna arbeten. Det var främst under slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet som det nya begreppet nyckelbiotop lanserades och riktade inventeringar genomfördes. Ett stort intresse och ett verkligt engagemang uppstod allt eftersom hos många. Både markägare och skogsförvaltare började fundera i denna mer "kombinerade" tanke; att försöka fånga upp väsentligheter i både miljö- och produktionsmålet. Nog blev det så, menar Gunnar när han blickar decennier bakåt i tiden.

Några nyckelpersoner kom under denna tid ...

... att framträda på naturskyddets, på skogsbrukets arena! Mats Karström med "Steget före" uppe i norr var en väldig föregångare på det praktiska naturskyddets område och Johan Nitare blev som centralt anställd på Skogsstyrelsen den som införde begreppet "nyckelbiotop". Detta blev delvis nya arbetssätt och med statlig hjälp inventerades landskapet, skogsmarken för att man skulle få kunskap om förekomsten av skyddsvärda växter och djur. Men även avgränsandet, framletandet av hotade naturtyper blev enligt Gunnar Isacsson ett mycket "fruktbart tänk"! Nu kunde man till dels få fram var de viktigaste naturområdena fanns i landskapet och å andra sidan kunde man även lyfta fram skogsområden där konflikten mellan produktion och miljö var ganska måttliga.

Skogsområden har även förr i tiden lämnats orörda, exempelvis på svårt belägna markområden, kanske långt från vägar mm. Men ännu långt fram på 1970-/80-talen lämnades de avverkade skogsområdena helt kala, allt togs bort av den gamla skogen - det var först därefter som högstubbar, torrakor och död ved började bli vanligare på hyggena. Man måste konstatera, menar Gunnar, att därefter har det blivit en väldig förbättring, förändring i detta avseende. Naturhänsyn i skogsbruket skulle framöver tas på alla skogsområden, på alla hyggen. Var det tänkt.

Nyckelbiotopsinventeringen

Gunnar menar att intresset och engagemanget för framletandet av så kallade nyckelbiotoper var klart större på 1990-talet och de allra flesta tyckte dessa inventeringar var ett bra sätt, ett bra instrument att använda för att leta fram skyddsvärd skogsmark. Och som redan nämnts kunde man samtidigt avgränsa skogsmark där inga större intressekonflikter mellan produktion och naturvård fanns. Metodiken vid inventeringen kom givetvis att förfinas efterhand – men i

Gunnar Isacsson i inventeringstagen

stort var det utgångskonceptet som gällde. Skogsstyrelsen kom att ansvara för denna inventering av nyckelbiotoper, medan länsstyrelserna i regel jobbade med reservatsbildningar av skog i en oftast större skala.

Staten tyckte, med rätta, att det var orimligt att varje enskild skogsägare skulle stå för de kostnader som inventeringsinsatserna förde med sig. Och att klara av inventeringen på egen hand var i princip att kräva det omöjliga. Här behövdes bland annat gedigna kunskaper om både kärlväxter och kryptogamer (lavar och mossor). Därför kom Skogsstyrelsen att stå för inventeringen på all privat mark, medan bolagsskogarna inventerades med hjälp av bolagens egna ekologer. En knepighet i det sistnämnda förhållandet var dock att man från bolagshåll var mycket tröga med att publicera, offentliggöra de inventeringar man genomfört. *"Man ville väl till dels behålla handlingsfriheten"*, konstaterar Gunnar.

När denna nyckelbiotopsinventering kom att beröra Örkelljunga kommun är vi framme vid åren 1995-98. Av kopior från inventerarna ser man att det ofta var Ulla Berglund som besökte dessa marker och som inte minst letade efter skyddsvärda mossor och lavar av olika slag. Begrepp som signalarter och rödlistade arter blev viktiga hjälpmedel för att urskilja områden med stora naturvärden – värda att uppmärksamma. Förutom Ulla Berglund dyker även inventerarnamnen Jesper Lind och Ingvar Olsson upp på blanketterna från dessa fältarbeten. Förutom begreppet *"nyckelbiotop"* användes också *"objekt med naturvärden"* av inventerarna. Om mina uppgifter är aktuella så urskiljdes i de gamla socknarna Rya, Örkelljunga och Fagerhult 38 st nyckelbiotoper och 53 objekt med naturvärden. Vanligast förekommande var ett flertal områden med dominerande ädellöv, men även 18 st grova träd har noterats liksom ett antal bevarandevärda områden med kärr och sumpskog.

I samband med den nya lagstiftningen, skogspolitiken 1993 och med de utbildningsinsatser som genomfördes runt om i landet blev engagemanget kring naturvård och inte minst framletandet av värdefulla skogsområden (nyckelbiotopsinventeringen) oftast uppstarten till en förstärkt positiv anda i dessa sammanhang. Dessa inventeringsinsatser ledde inte sällan till att större intressekonflikter kunde undvikas när aktivt skogsbruk och skogsuttag korsade väg med behov av bevarandeåtgärder av olika slag.

När inventeringen genomförts på 1990-talet ålades mark-/skogsägaren rådgivningsplikt visavi skogsstyrelsen om man önskade göra åtgärder i en utpekad nyckelbiotop; en skogsvårdskonsulent skulle då komma ut till markägaren och gemensamt skulle man bese området med *"lite mer naturvårdsögon på."*

Detta besök kunde kanske leda till att ägaren fick lämna en del av ytan som en hänsynsyta... eller så kanske hela området ansågs så värdefullt att det kom att inlösas som biotopskydd; förhandling fick ta vid. De allra flesta tyckte, som Gunnar redan framhåvt, att nyckelbiotopsinventeringarna var ett bra instrument - man kunde på detta sätt avverka skog där inga större intressekonflikter behövde uppstå.

Storskogsbruket, nyckelbiotoperna och den nye chefen på Skogsstyrelsen

Nyckelbiotopsinventeringen var alltså ett insamlande av kunskapsunderlag om framförallt växter, djur, naturtyper och den gav värdefull information till både skogsägare och till tillsynsmyndigheter. Oberoende och parallellt med denna inventering växte också ett certifieringssystem fram, en klassning av markägarens skogsbruk, där han/hon frivilligt tog på sig extra hänsyn i natur- och kultursammanhang. När det gällde begreppet "nyckelbiotop" så förband sig i regel skogsägaren, om han certifierat sig, att INTE avverka i sådana områden. Men det var ju från början frivilligt om man ville ansluta sig.

MEN *storskogsbruket* behövde mer eller mindre med tvång vara certifierat för att kunna sälja sitt virke under etiketten "*från hållbart skogsbruk*" på den europeiska marknaden och man förband sig vid certifieringen att **INTE** avverka i just dylika nyckelbiotoper. "*Fast då började det gå troll i det hela*", konstaterade Gunnar, "*...nu kunde plötsligt ett utpekande av en nyckelbiotop, vilket tidigare enbart var ett nytt kunskapsunderlag, leda till att skogsägaren, genom bestämmelserna i certifieringen, inte fick hugga något alls i just den skogsbiten.*"

När det nu blev "krav" på certifiering, då försvann plötsligt "förhandlingsdelen"; markägaren eller skogsbolaget upplevde istället att någon form av reservatsbestämmelser lagts över marken. **MEN** DET VAR JU industrins egna införda certifiering (FSC/PEFC) som föranlett detta, rakt inte något som föranleddes av Skogsstyrelsens inventerande, kunskapsinhämtande; **MEN** i realiteten har skogsindustrin skällt mycket på myndigheten och man har menat att denna (Skogsstyrelsen) skapat icke-ersättningsbara reservat när nyckelbiotoper inritats.

Det märks att Gunnar Isacson, med sin unika långvariga yrkesroll som expert på Skogsstyrelsen, är irriterad på hur debatten kom att utveckla sig. Han har själv upplevt den från "första parkett" under tre långa decennier! "**MAN HAR SKJUTIT PÅ BUDBÄRAREN** – istället för att ändra sin egen sits; om skogsnäringen tyckte villkoren för att bli certifierad var för långtgående... ja, då

kunde man ju hoppat av densamma; men det ville man ju inte, för då kunde man ju inte sälja sin pappersmassa till Tyskland. Istället försökte man skjuta håll på nyckelbiotopsinventeringen och misstänkliggöra densamma på olika sätt. Och man ställde som krav att myndigheten skulle tvingas sudda bort de områden som redan registrerats mm mm.”

”... och detta tåget har Herman Sundqvist (nuvarande generaldirektör och chef på Skogsstyrelsen) hoppat på med hull och hår; ja, han har helt gått i skogsindustrins och LRF's ledband och gjort allt för att undergräva nyckelbiotopinventeringen som sådan!...” Ja, fortsätter Gunnar med emfas och bekländhet, *”visst har tillsättandet av Herman Sundqvist varit en stor olycka för naturvårdsarbetet i skogen och han har dessutom på samma gång fördärvat mycket av områdets debattklimat!”*

Tjädertupp

Debatten kring förnyade nyckelbiotopsinventeringar blev kring åren 2017-19 väldigt inflammerad och politiska partier som SD, Centern och Moderaterna drev med något märklig argumentation igenom ett stopp för vidare inventeringar. Smått sorgligt att politisk retorik ska styra aktiv näringsverksamhet i så hög grad som nu oftast blivit fallet. Uppskattningsvis hälften av Sveriges yta är ännu inte undersökt men genom den politiska ”rådigheten” fick skogsägarna och skogsnäringen stopp på alla de ambitioner om förnyade naturvårdsinven-

teringar som just stod för dörren. Visst kan ett mynt ha två sidor; visst kan det ha ännu fler sidor.

Gunnar vill i sammanhanget påpeka att det i sammanhanget var klarläggande att en domstol slog fast att **framtagandet** av en nyckelbiotopsinventering **inte alls** kan jämföras med ett myndighetsbeslut om naturskydd. Även här var diskussionen ofta smått kantrande. Och det var ofta en hätsk propaganda som skogsindustrin och för den delen även LRF visade upp. "Att äganderätten skulle sättas på spel för att en naturvårdsinventering genomförs, nej, så är det inte", slår Gunnar fast med emfas!

Kalhyggesbruk, blädning eller kanske andra tankesätt

"Idag är det svenska skogsbruket en ganska komplex historia, formad av tradition, lagstiftning och den betydelsefulla industrins önskemål och krav". Berättar Gunnar. *"Förenklat kan man säga att skogsbruket till stor del bygger på tillgången av pappersmassa; fiberindustrin är idag basen i skogsbruket, fast sen "trillar det" förstås också ut sågtimmer allt eftersom."* Gran i likartade, likåldriga bestånd är därför en idealisk förutsättning för att tillfredsställa de framskapade behoven av fiberkonsumtion. Att bruka och vara beroende av massaved är på sitt vis rationellt och bra för uppbyggnaden av dagens skogsindustri - det är ett smidigt system och det är lätt och rationellt att köra ut och hugga "en ruta" granskog. Detta "nödvändiga" och smått förenklade sätt att sköta skog på är ett ständigt upprepat "mantra" - vilket mest hela tiden lobbats ut till enskilda skogsägare och för den delen även till nutidspolitikern.

Kalhygge

Uppköparna, entreprenörerna har lagt till sig med en stor rådgivningsapparat med egna inköpare, rådgivare som åker runt och pratar med markägare.

Kalhyggesbruket är ett förhållandevis enkelt skogsbrukssätt – och man kan knappast påstå att det krävs någon speciell kunskap för att bedriva detsamma. Om man däremot har planer på att sköta skogsmark med hjälp av blädning, ”*ja riktig blädning*”, då finns det mycket att behöva lära sig. Gunnar Isacson har en hel del synpunkter som han vill lyfta fram, inte minst att det fordras skog med högt virkesförråd för att ett blädningsbruk ska fungera. Det tar ofta **lång** tid att bygga upp ett bestånd för att sköta det som en blädningsskog – men därefter har man hela tiden tillgång till en skog med högt virkesförråd och man har fördelen av att kunna avverka mogna träd lite när man önskar. Det krävs blick för att sköta sin skog på detta sätt. Det finns idag ganska stort intresse för blädning, men volymmässigt måste andelen dock anses låg. Summerar Gunnar.

En ytterligare fördel med blädning är att de granar som växer upp i denna mera ljusöppna skog får en lång krona med gröna grenar nästan ända ner till marken. Sådana granar klarar av både stormvindar och barkborreangrepp mycket bättre än de granar med högt upphissade små tofsar till kronor som växer upp i det vanliga trakthyggesbruket.

Om man förenklat jämför blädningsskogsbruk med normal, rationell granskogsodling så finns det huvudsakligen mest bara mossor i markskiktet i den ”rationellt skötta” skogen, medan blädningsskogsbrukets markskikt brukar vara beväxt av blåbärsris. Under senare år har blädning lyfts fram som ett skogsbruksätt som säkerligen bättre gynnar överlevnaden för ett antal växter – visavi det konventionella kalhyggesbruket. Rödlistade arter kan i många fall räknas hit.

Tips om hur man kan odla gran på ett mera hållbart sätt kommer att finnas i en bok med fokus på granbarkborren, som Gunnar har som pensionärsprojekt. Boken planeras att ges ut på Skogsstyrelsens förlag, förhoppningsvis kring årsskiftet 2025-26.

Fjällens urskogar, rödlistningar, blädning, naturvårdsansvar

Skog, skogsbruk, naturvård är ju jätteområden, som vi i intervjun med Gunnar Isacson knappast hann djupdyka i. Men det kändes privilegierat att få höra Gunnars syn på verkligheten – förvärvat efter 30-tal år som centralt anställd på själva Skogsstyrelsen. Många vill ju skapa sina egna ”sanningar”, inte minst när förekomsten av eller den ibland totala bristen på naturvårdshänsyn och artskydd kommer upp på tapeten. Då är det tacksamt att få höra röster från

insidan, röster som inte verkar vara styrda av politikens färdigställda frågor och svar. I detta avslutande kapitel lyfter jag fram en del andra av Gunnars förvärvade åsikter hämtade från intervjun sommaren 2024.

En av de tyngsta, mest kritiska kommentarer som Gunnar Isacson gav under intervjun i juli 2024 var i samband med hur Skogsstyrelsens ledning ”handlagt” och hanterat de viktiga frågorna kring nyckelbiotopsinventeringen och dess vardande. Betydelsen av att få markägaren, skogsägaren att även engagera sig i naturvårdsfrågorna. Han kan själv vittna om hur skogsmyndigheten medvetet förvägrat *”kloka personer att få yttra sig och ge sin syn på hur man borde tackla frågor kring artbevarande, ja, kring hela komplexet levande skogar. Visst borde det också vara en självklarhet att olika myndigheter på ett konstruktivt sätt arbetar tillsammans för hur man på ett klart bättre sätt kan nå fram till uppsatta, rimliga mål i dessa sammanhang! Att man gemensamt syr ihop bra lösningar för skogens, skogsnäringens och naturvårdens framtid och att man med hjälp av exv reservat, spridningskorridorer och hänsynsmarker hittar bra samarbetsformer.”*

Skogsindustrin längs norrlandskusten har ett stort behov av massaved, ett behov som bara ökat genom åren; på många håll har man huggit allt mer av lättillgänglig skog och även knaprat på mer eller mindre fjällnära skog – skog som nästan överallt fått ”nyckelbiotops”-kvalité...

Höjalt; gran och tallungskog på fd furuskogsbacke

"Fullständigt vansinne det man håller på med där!!!" Kommenterar skogs-/ naturvårdsmannen Gunnar Isacson. "Man tycker väl att ekonomin alltid är det viktigaste och att pengarna rullar är så mycket viktigare... och att industrin alltid ska gå först". En konsekvens av Rysslands anfallskrig mot Ukraina är att "den svenska industrin inte längre kan importera" skog från Rysslands urskogar... så nu börjar vi istället hugga i våra egna urskogar.

Mindre hackspett

Begreppen signalarter och rödlistade arter är på olika sätt levande ord i skogsdebatten. Beroende på markägarens inställning väcks säkert flerdubbla känslor till livs när ekologerna och inventerarna flaggar för att här måste hänsyn tas när skogsbruk bedrivs. En del blir stolta över upptäckten. Andra blir, om man får tro tidningsspalter, mest förbannade... Gunnar har givetvis egna, förvärvade kunskaper från de år han jobbat på den statliga myndigheten. Signalarter är arter som ofta starkt indikerar att här finns värdefull skog, mark. Rödlistade arter kallas så därför att de på olika sätt visar att arten är hotad. *"Men man borde också koppla rödlistningen till behovet av viss skötsel",* tillägger Gunnar.

"Dagens kriterier för rödlistning kopplas enbart till en viss arts geografiska förekomst och ifall populationen är på väg uppåt eller nedåt. Rödlistningen säger inget om VARFÖR en art är på väg åt ena eller andra hållet. **Jag tror att det skulle vara bra att ha ett kriterium till, nämligen om artens förekomst hotas av människans markanvändning eller brukande på något sätt.** Då skulle det bli mycket tydligare att en rödlistad art behöver hänsyn av något slag OCH att man med (för den aktuella arten) rätt hänsyn skulle kunna hjälpa den att överleva på lång sikt. Med en sådan distinktion skulle det bli lättare att prioritera medel till åtgärder som gör verklig nytta (istället för att satsa pengar på en art som större ekbocken som har sin nordligaste utpost hos oss, men som är så vanlig i delar av Sydeuropa att den där anses vara ett skadedjur). En pikant detalj är också att just stora ekbocken är en art som gynnas av klimatuppvärmningen, om man nu ska diskutera "miljöåtgärder"..."

Gunnar Isacsson

Denna artikel får sluta med några andra synpunkter från Gunnar Isacson. I Skåne har under de senare årtionena skogshönsens, inte minst tjäderns situation lyfts fram. På ideell basis har ett flertal undersökningar av tjädern gjorts och trenden för arten i Örkelljunga kommun är entydigt negativ. Vi i naturskyddsföreningen menar att man bör anse en fågelart som klart bevarandevärd även innan arten helt försvunnit. Vid Sveriges inträde i EU 1995 påtog man sig samtidigt att jobba med bevarandet av olika fåglar, däribland tjäder och orre. Att länsmyndigheterna här i söder skulle ha börjat jobba med dessa säregna, stora arenaspelande skogshöns är väl lite av en överdrift. Idag får vi "titta långt efter" dessa arter. Mer om detta på annan plats.

Gunnar vill dock i sammanhanget hålla fram den knepighet som skogsmyndigheten styrs av. *"Skogsstyrelsen har nämligen inte lagrum att föreskriva blädningsskogsbruk som en åtgärd. Myndigheten kan endast tillåta eller förbjuda den åtgärd som markägaren ansökt om (vilket vanligen är slutavverkning). Ett bra skött blädningsskogsbruk leder till ljusöppna skogar med rikligt med blåbärsris och småträd, dvs en miljö som är mycket gynnsam för skogsfågel och vilt - och för människor som älskar att promenera i skogen och plocka bär och svamp".*

janneringarp@gmail.com

Skogstordyvel

Klockpyrola

Tjädern på minneskonferens över Ingemar Hjorth - referat från maj 2006 (Alcedo)

Janne Johansson (text)

Ingemar Hjorth studerade under stora delar av sitt liv skogshönsen orre och tjäder. Först var det orren och dess lek som inspekterades och funderingar nedskrevs om lekens betydelse i både denna arts och andra orrfåglares liv. Under 1980-talet fokuserades intresset allt mer över på tjädern och 1994 såg boken *Tjädern, en skogsfågel* dagens ljus. Mycket av vetandet kring detta vårt största skogshöns blev härigenom lättillgängligt och presenterat i en rikt illustrerad utgåva.

I Skåne genomfördes som bekant år 2002 en ganska landskapstäckande inventering av just skogshöns. I "svallvågorna" efter denna undersökning kom Ingemar Hjorth ned till norra Skåne våren 2004 och gav vidare av sin kunskap och entusiasm om framförallt tjädern. Programmet utgjordes av en heldag i fält, följt av en kvällsföreläsning på Kulturhuset i Hässleholm.

Till följd av att forskaren och människan Ingemar Hjorth omkom i samband med den stora flodvågen julen 2004 anordnade *Högskolan för Lärande och Kommunikation* i Jönköping, tillsammans med Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen, en konferens kring faunavård i skogsbruket för att just uppmärksamma de frågor som under så lång tid engagerat Hjorth. Här följer ett kort referat från några av de föredrag som hölls torsdagen den 6 april 2006.

Kjell Sjöberg, forskare på lantbruksuniversitetet i Umeå

Skogshönsforskaren Kjell Sjöberg berättade något om sina studier av tjädern, framförallt i norra delen av Sverige. Han nämnde först att det är viktigt att vid ett studium särskilja tuppens, hönans och kycklingens syn på lämplig livsbiotop. De har nämligen ofta olika preferenser i detta sammanhang. Kjell omnämnde vidare hur han nyttjat uppfödda tjäderkycklingars starka präglning under uppväxttiden till att bekvämt kunna studera deras beteende när de släppts ut i olika, specifika miljöer.

Kycklingarna är beroende av värmen från hönorna eftersom deras termostat inte är utvecklad förrän efter 3-4 veckor. Allra störst fara utsätts dock tjädern för redan i äggstadiet, då en stor del av förlusterna sker.

En dikad, igenväxande sumpskog är liktydig med en kvaddad tjäderbiotop. Surdrägen är viktiga inte minst för sitt innehåll av starrarternas olika frön, vilka kycklingarna gärna repar. Marker med blåbårsunderväxt är som bekant viktiga ingredienser i tjäderns liv, inte minst är det fältmästarlarverna som ger det uppväxande släktet viktiga proteintillskott.

Tjäderspel

Foto: Hans Svensson

Sjöberg noterade att han i sitt projekt lagt märke till att honor som fått sin häckning spolierad därefter gärna uppehåller sig i ganska ung, tät tallskog. Troligen pga det skydd denna mer slutna biotop ger mot exempelvis plötsligt uppdykande duvhöksattacker.

En lekplats med flera tuppar är ju ett starkt dragningsplåtser visavi traktens honor, men man har noterat att även ensamspelande tuppar kan locka till sig honor. Vid studium av lekplatser har man kunnat konstatera att det funnits en direkt relation mellan andelen äldre skog och antalet tuppar på leken.

En något udda iakttagelse som framkommit i "Sjöbergs" projekt är förekomsten av tjäderspel i luckor i ungallskog på vissa håll norröver.

Under framförallt augusti och september (något oktober) förekommer ett höstspel hos tjädern. De tuppar som deltar i detta verkar vara de som har störst framgång nästkommande vår. Ibland visar sig även honor vid dessa spel, lekar under hösten.

Kjell Sjöberg menade att det finns mycket kvar att forska om, men att det är kostnaderna som begränsar genomförandet. Han skissade på några egna ämnesförslag till framtida studier kring tjädern och dess liv:

- Ungfåglarnas spridning i landskapet
- Genetiska studier i populationerna
- Detaljutnyttjandet av landskapet
- Detaljutnyttjandet av kjolgranar, av överståndare
- Predatorernas detaljutnyttjande av landskapet

Hans Svensson, Skogsstyrelsen i Sörmland

Hans Svensson arbetar på Skogsvårdsstyrelsen (heter idag Skogsstyrelsen) varvid han bl a försöker främja ett tjäderanpassat skogsbruk uppe i Sörmland, väster om Stockholm.

Själva inventeringsarbetet, svaret på frågan var eventuella tjädrar finns, är ju A och O i ett dylikt projekt. I stort kan man inventera tjäder året runt, men tiden 10 mars – 30 maj är bästa tiden menade Hans. Han brukar förbereda fältbesöken genom studier av flygbilder, genom registrering av tänkbara tjäderområden och av redan kända lekplatser. Därefter ritas en lämplig inventeringsslinga in på kartan.

Under fältbesöken noteras förutom observerade tjädrar även påträffandet av eventuella lekplatser. Inventerarens ögon letar också efter vinterspillning och spelspillning (typ ”tuvullsspillning”). Om man stöter på ett natträd noteras detta, liksom förekomsten av extra smakliga tjädertallar. Övriga spår som fjädrar mm finner också sin plats in i protokollen.

Besöken på en lekplats kan regisseras på olika sätt. Att studera inflygningen under kvällen är en möjlighet, varvid tupparnas bullriga inflaxningar under speltiden underlättar! Räkningar av antalet träande tuppar kan göras. En annan möjlighet är att komma till lekplatsen först under den mörka delen av natten, något innan gryningen. I detta fall kan man få grepp om antalet tuppar genom att försöka räkna antalet nedflygningar som görs från nattkvist. Bästa metoden är dock en övernattning i ett gömsle på en lämpligt utvald plats. Man kommer till plats minst en timme innan skymningen faller, fåglarna intar sina natträd och man kan sen i lugn och ro knyta sig några timmar (fåglarna störs inte ens av snarkningar under denna mörka tid) - innan gryningens scenario spelas upp framför ens ögon. Tupparna kan i detta sammanhang inräknas både på kvällen och i gryningen.

Hans Svensson redogjorde vidare för innehållet i en s k *Hänsynsplan för en lokal tjäderpopulation*. Han lyfte fram ett konkret fall, som berörde ett ca 380 ha stort område. I regel behövs mellan 300-500 ha för att uppfylla arealbehovet för en välbesatt tjäderlek, varav minst 50% tjädervänlig skog.

Skogens sammansättning har stor betydelse. Bra bärrismarker är speciellt viktiga och det har visat sig att andelen tall i dessa skogsmarker bör vara minst 60 %. Tallmarker på låga boniteter, alltså marker med långsam skogstillväxt, är ofta tilldragande på tjädern. Myrmarker med riklig förekomst av blommande tuvull under vårtiden är betydelsefulla, medan sumpskogarnas skiftande utseende är av stor vikt för inte minst kycklingkullen under dess provianteringsvandringar.

Det är viktigt att skydda spelplatserna i många år. Eventuellt kan man även förbättra dem genom viss plockhuggning.

När fragmenteringen, uppsplittringen av bra tjädermarker blir allt påtagligare innebär detta ett starkt hot mot tjäderns fortlevnad. En ganska enkel, förenklad metod att fånga in "tjädervänligheten" på, är att på en karta rita in förekomsten av blåbärsmarker.

Åldersklassfördelningen hos skogarna är av stor betydelse för hållandet av en god tjäderstam. Ska man kunna tillgodose tuppars, hönors, kycklingars skiftande behov i framtiden måste tillgången till goda biotoper vara god och lämpligt fördelad även över tid.

Hans Svensson lyfte även fram några viktiga saker att tänka på i samband med det praktiska skogsbruket och hänsynen till arten tjäder. Stor vikt bör läggas vid skötseln, brukandet av de "viktiga" bestånden, de för tjädern viktiga. Se till att skapa korridorer mellan dessa viktiga områden. Man bör vidare helt undvika skapandet av större sammanhängande hyggen, föryngringsytor. Man bör spara miljö- och fröträd. Man ska spara skjolgranar! Liksom tjädertallar och grova aspar. Det är vidare betydelsefullt att bestånden får vara flerskiktade och att kantzonerna mot sumpskog, myrmark och bergimpediment görs väl tilltagna. Och så ska man låta bli hantera grönnris på våren, eftersom hönorna gärna lägger sin bon en liten bit ut från hyggeskanten.

Avslutningsvis berättar Hans Svensson att även en del Sörmlandsskogar deltagit i Lantbruksuniversitetets tjäderprojekt. Några korta noteringar. På 41 lekplatser har antalet tjädertuppar räknats dels 1995: 167 st och dels 2005: 126 st. Området har en arealstorlek av 80.000 ha, varav 40-50.000 ha tjädervänlig skog.

Några lekplatser har följts mer noggrant och man har noterat både upp- och nedgångar för antalet spelande tuppars. En stor lekplats med tidigare 25 tuppar har minskat till 16; en annan har minskat från 18 tuppar till 5, men sen återhämtat sig något och gått upp till 10. En annan redovisad lekplats med 5 tuppar försvann helt, medan en starkt annorlunda, lyckssammare trend skett på åter en annan lek, där 1 tupp blev 3, som sen blev hela 15 st.

jannernergarp@gmail.com

TJÄDER och ORRE inventerad i Örkelljunga kommun 2024 av Örkelljungabygdens Natur

Den nordväst-skånska tjädern och orren omnämns snart enbart på minneskonferenser.

Tjädern är ju en säregen fågel och i vår krets av Naturskyddsföreningen, Örkelljungabygdens Natur, har vi under 2000-talet lagt ner många fälttimmar på att få ett grepp om artens lokala populationsstorlek. Försök har gjorts att inventera hela kommunen under fyra, fem olika år (våren, försommaren)... men dessvärre har antalet bekräftade tjädrar minskat för var gång. Här nedan kan du läsa en rapsodisk sammanställning av 2024 års fältresultat... nu även inkluderande orren!

Orrtupp

Foto: Patric Carlsson

Långalts myr	14 jan	inga skogshöns (PC)
Långalt (Skri+Karsa)	22 febr (1-2 tim)	ingen tjäder
	17 mars	inga skogshöns (PC)
	25 mars (1 tim)	inga skogshöns
	27 mars	tjäderuppflog (höna?), äldre spillning (Skrikamyren)
	31 mars	inga skogshöns
	10 april (knapp tim)	inga orrljud norr Gunnars
	14 april	inga skogshöns
	27 april	inga skogshöns
(Skrika)	28 april	äldre tjäderhöns spillning, 30-tal (PC)
KarsatorpPorkena	28 april	ingen tjäder (PC)

Sänkesmossen	2 maj	ingen tjäder (PC)
Långaltsmyr	4 maj	3-4 orrtuppar (PC)
	6 maj	2 orrtuppar (en troligen ungtupp, PC)
	11 maj	2 (-3) orrtuppar (PC)
	14 maj	2 orrtuppar (PC)
	20 maj	2 orrtuppar (PC)
	25 maj	2 orrtuppar (PC)
Liamossen	28 april	ingen tjäder (PC)
	9 maj	minst 2 orrar, tjäderspillning (KAJ)
Fagerhultamossen	18 jan	inga skogshöns (EH, JJ)
	7 april	tjäderspillning (ÖbN-exk)
(Bokelundaskolan)	27 april	1 tjäderhöna (Pontus, Kurt Arne)
	2 maj	1 tjädertupp (PC)
	2 maj	inga träande tuppar (JA, JJ)
Svenskemyr	28 jan i	nga skogshöns (PC)
	29 mars	2 orrtuppar, 1 orrhöna (PC)
	7 april	1 orrtupp (PC)
	14 april	1 orrtupp (PC)
	3 maj	3 orrtuppar, inga tjäder (PC)
	7 maj	3 orrtuppar (LP)
	11 maj	2 (-3) orrtuppar, 1 orrhöna (PC)
	25 maj	2 (-3) orrtuppar (PC)
Stensmyr	29 febr (1,5 tim)	inga skogshöns, spillning (PC)
	18 mars	inga skogshöns (EH, VR)
	20 april	1 orrtupp + höna/hönor (VR)
	25 april	färsk tjäderspillning, höna eller tupp? (JJ)
	5 maj	troligen 1 orrtupp (VR)
Stensmyr & Vejshulta	9 maj	inga skogshöns (JJ)
	9 maj	3 orrtuppar, äldre tjäderspillning, modell höna (PC)
		2 orrtuppar
Smedhultamossen	13 mars (3 tim)	1 orrtupp (PC)
	17 mars	inga skogshöns
	29 mars	1 sj orrtupp (kort tid) (BH)
	13 april	1 orrtupp (BH)
	14 april	tjäder- + orrspillning (exk)

	5 maj	ingen tjäder, 1 orrtupp (BH)
	9 maj	1 orrtupp (BH)
Mosaiken väster, sydväst		
Smedhultamossen –		
NORR Långaltsmyr	5 maj	ingen tjäder (JJ)
Flåssmyr	17 mars	1 orrhöna, inga tuppar hördes (PC)
	23 mars	orrspillning (tuvull) (JJ)
	29 mars	1 orrtupp (PC)
(södra Flåss)	29 mars	tjäderspillning, tuvull, trol höna? (JJ)
	7 april	1 orrtupp
(södra Flåss)	23 april	inga skogshöns
(södra Flåss)	29 april	kvällsbesök
		INGA träande tuppar
Västrarp (myrkomplex)	17 mars	inga skogshöns (JJ)
	19 april	inga skogshöns (JJ)
Sandsjöholm – Sällersås	26 mars	inga skogshöns (JJ)
Furemyren, Svinabo	1 maj	inga skogshöns (JJ)
Krångelbygget, Sällersås	4 maj	ingen tjäder
Store mosse	10 april	inga skogshöns (LP)
	3 maj	inga skogshöns
Ramaltamossen (Sjöh.)	10 april	ingen tjäder (JJ)
Fluge sjö, Ringarp	12 april	ingen tjäder (JJ)
Orrhanamossen	13 april	ingen tjäder (PC)
Fäjemyr, Bjärabygget)	18 april	inga skogshöns, dock Frosten haft
	7 maj	1+1 orrtupp (FN)
Attarpamossen	6 maj	inga skogshöns (PC)
Sonnarp-Svinstorps		
mosse	14 maj (kortare besök)	inga skogshöns (JJ)

Tjädertupp

Foto: Hans Svensson

Historik om mindre flugsnappare i Örkel-ljunga

Björn Herrlund (text) & Seth Nilsson (foto)

Naturvårdsgruppen flyttade ut majmötet, till den skira grönskan i bokskogen i Ö. Ringarp. Janne ledsagade först gruppen runt i sin biotopskyddade skog, innan mötet tog sin början, denna vackra majdag. Dagordningen arbetades sakta men säkert igenom, alla lyssnade på förhandlingarna, mer eller mindre koncentrerat. Skärpt var även undertecknad, men man har ju alltid öronen lite vid sidan om, när man är ute, vilken årstid det än rör sig om. Mina öron uppfattade plötsligt en hos oss mindre vanlig sångröst, på lite avstånd. Mitt fokus låg för några ögonblick på denna fågel, som sjöng cirka 100 meter ifrån där sammankomsten ägde rum. Artbestämmelsen var snabbt i hamn, den mindre flugsnapparens läte sitter i ryggmärgen sedan länge, trots att det inte är varje år man hör den sjunga.

Detta var den 12:e noteringen av arten i vår kommun och den 15:e individen. Fågeln som nu upptäckts, på Hjälmsjöns östra sida, hördes sjunga fram till och med 21 maj. Det sågs aldrig mer än ett ex, trots att den observerades vid många tillfällen av flera skådare, dessa 15 dagar, som den höll till på lokalen. Detta visar att det nog var en ensam hane som sjöng med förhoppningar att en partner skulle dyka upp.

Lite kuriosa i det hela, är att första obsen av arten i kommunen, i juni 1966, 5:e till den 14:e, är gjord på samma lokal, hittad av fågelnestorn Kjell Karlsson. Konstaterad häckning är gjord vid två tillfällen, dels vid Svarta sjö 1982, dels vid Lärkesholmssjöarna 1994. Just det sistnämnda året noterades det mindre flugsnappare på hela fyra lokaler! Skogen vid Lärkesholmssjöns västra sida tycks i varje fall hysa en särskild dragningskraft på arten. Både 2009 och 2014, och på samma datum, den 5 juni, sjöng mindre flugsnappare på lokalen. Häckningen 1994 skedde också nära dessa platser.

Observationen i år, är den tidigaste obsen av mindre flugsnappare, som gjorts något år. Senaste datumet av en häckande mindre flugsnappare, är från paret som häckade vid Svarta sjö 1982, då matande föräldrar sågs den 8 juli. Bland obsarna finns ett par noteringar, som är antecknade utan något datum, paret som häckade vid Lärkesholmssjöarna sommaren 1994, och en sjungande hane i Spångabygget i juli 1989.

Den enda obsen som är gjord utanför häckningstid, är från Onsena, daterad den 14 september 2014, då 2 ex sågs, antagligen på sin resa till övervintringsområdena.

Mindre flugsnapparen är alltså långt ifrån årlig i vår nordligt belägna skånska kommun. Mellan Kjells upptäckt 1966, till årets 2024, är det alltså 59 år! Den riksomfattande Atlasinventeringen nr 1, som genomfördes 1974-84, påträffades arten i 54 rutor, med trolig eller möjlig häckning 47 rutor, säker häckning i 7 rutor, vilket ger häckning i 1% av Skånes rutor, som var 5 gånger 5 kilometer. Motsvarande siffror för atlasinventering nr 2, genomförd 2003-2009 är, 19 rutor med det först nämnda kriteriet, och endast 1 ruta med säker häckning. En stark minskning alltså, men den mindre flugsnapparens sångperiod är mycket kort, den slutar sjunga när häckningen börjar, och kan kanske lätt missas. Med tanke på vad de båda inventeringarna visar är trenden vikande i Skåne. Dess biotop är oftast grov, avverkningsmogen blandskog. Död ved är ofta rikligt förekommande, trädskiktet är ofta tätt, kronorna på träden väl utvecklade, vilket ger biotopen en mörk, lite dunkel karaktär. Detta i kombination med fuktiga partier, nära till sjöar, bäckar. Och tanken kommer, detta är ju skogsbiotoper som försvinner allt mer, överallt.

Populationstrenden kan anses i Skåne vara något vikande. I landet som helhet häckar den sällsynt och lokalt i södra Sverige upp till den biologiska norrlandsgränsen, men förekomsten är alltid gles. Enligt A1 uppskattades antalet par till 500 i landet. Inventeringen A2, uppskattade landets population till 1100 par och Skånes till 40 par.

Hur får man då "korn" på en mindre flugsnappare? Personligen tycker jag dess sång är väldigt speciell, har man en gång hört den sjunga, ja, då sitter den mindre flugsnapparens sång i ryggmärgen. Så oftast är det sången som gör att man hittar den. Och, desto mer man är ute i skog och mark under maj/juni, desto större chans är det att springa på denna trevliga fågel.

bjornherrlund@gmail.com

Mindre flugsnappare

Lämplig biotop

Buskskvättan - ett porträtt

Kurt Arne Johansson (text & foto)

Jag går neråt vångavägen som vi kallat den genom tiderna, den löper ner mellan åkrarna som brukats av generationer innan jag tog över gården. En utav dessa åkrar har varit svårodlad, och har mest stått över för större intresse att odla. Att köra ut med traktorn visade sig var förenat med fastkörning i den våta mossjorden.

Därmed har åkern fått leva sitt eget liv, men den har årligen betats av några kreatur som letat upp lite ätbart bland tuvgräs, smörblommor och sävor som jag kallar dem. Apropå sävor, detta småbrukarens hatade växt så fick jag lära mig när jag var med i Örkelljungabygdens Naturs exkursioner att det heter inte sävor utan vecketåg den användes som veke till oljelampor. Hade man fortfarande använt sävor till veke i lampor hade jag nog varit rik. Nåväl denna artikel skulle inte handla om vad som växer på denna svårodlade åker. En av de trevliga och ståtliga växterna på åkern är kärtistlen som finns i kraftiga bestånd till många fjärilars och insekters intresse.

Buskskvättan på en kärtistel

Jag ställer mig i kanten för att med kikaren spana av omgivningarna, då får jag höra ett välbekant läte *tjäck tjäck tjäck* där sitter den lilla buskskvättan på en tistel och varnar om min närvaro. Här på den igenväxta åkern med videsnår i grannskapet trivs buskskvättan. Den lägger sitt bo på marken undantömt i någon tuva med tjockt gräs. Jag sveper runt med kikaren, och där nere mot gropkanten ser jag några av ungarna sitta och smågunga på en taggtråd. Likt små barn tycks de ha roligt genom att sitta på tråden och gunga i takt. Jag kan se att det är tre styck som sitter och tigger om att bli matade av sina föräldrar. Som föräldrar har de ett stressigt liv att leta upp föda, tistlarna är en bra utsiktsplats för att leta upp insekter nere på marken.

Buskskvättan är en tidig återvändare från Afrika. Första kontakten är i mitten av april när man tidigt på morgonen är ute för att se orrarnas spel på myren. Då avslöjar den sin ankomst med dess höga strofer som den framför från en martall på myren. En gång när jag cyklade hem på byavägen sent en vårnatt hörde jag sång från en fågel högt uppe i skyn jag stannade till för att lyssna vad det var för en fågel som sjöng när det var mörkt. Efter en del funderande kom jag fram till att det måste vara den lilla fantastiska buskskvättan.

Buskskvättan är lika välkommen varje år för att besöka den misskötta åkern. Men åkern den hyser massor med insekter som den lilla skvättan älskar och behöver för sin överlevnad.

Ett litet PS.

EU däremot tycker inte att man skall få bidrag för denna åkerlapp på 1ha så den ströks från min ansökan. Varför? Jo för att den innehöll alltför mycket av i deras tycke främmande växter som inte hörde hemma i en gräsvall. Ibland undrar jag, vad är den biologiska mångfalden för något som de pratas och skrives så mycket om.

johansson.skf@telia.com

Lite om fågelarters upp- och nedgång

Björn Herrlund (text) & Seth Nilsson, Thomas Johnsson (foto)

Före den maskinella utvecklingen, innan allt gick så snabbt, innan bilen blev outhärlig i arbete och fritid, innan jordbruket blev så utvecklat som det är idag, hästen och andra husdjur var ett vardagligt inslag både i städer och på landsbygden, var några fågelarter talrikare eller mindre vanliga.

Exempelvis, var **gråsparven** en fågelart som fanns överallt, i människans närhet. Djurhållningen var säkert en anledning, spår av hästar fanns överallt, hästen som var vår stora arbetskompis. Tror hästskiten gillades starkt av gråsparven. Säkert fanns det också större möjligheter att hitta lämpliga boplatser i äldre hus och byggnader. Gråsparven har gått tillbaka i sin numerär, säkert sedan 1960-talet. Våra moderna levnadsförhållanden är nog en av orsakerna till detta. Tänk bara på hur hanteringen av all spannmål gick till för några decennier sedan, från skörd till försäljning i butikerna. Det spilldes och tappades lite överallt. Dock ska tilläggas att arten de senaste åren, genom svensk fågeltaxering, visat en liten återhämtning. Istället har pilfinken visat en viss tillbakagång.

Gråsparv, hane

Självbindarna högg och knöt säden till kärvar, kärvarna sattes att torka på åkrarna, lastades på vagnar, låg på logarna tills den stationära tröskan kom till gården för tröskning. Många öppna led med hantering, innan kärnorna var skilda från sädesstråna, många kärnor föll till marken i det fria. Dessa blev givetvis föda åt många fåglar, bland annat då gråsparven, som under alla årstider fann tillgänglig föda i människans närhet.

En stor fågel som folk numera inte kan undgå att lägga märke till, under sommarhalvåret, är **tranan**. Denna art har ökat explosionsartat de sista 30 åren i Sverige, efter att tidigare nästan varit helt knuten till Norrland och Svealand, förutom en del större myrar i söder.

Före senaste sekelskiftet fanns det gissningsvis mellan 5 och 10 par tranor i vår kommun, (*Fåglarna i Örkelljunga kommun, 1999*). En uppskattning av tranpopulationen i Skåne 1995 (Jönson P.E.), landade på 15-20 par, vilket nog var en underskattning. År 2024 fanns det säkert 25 par i Örkelljunga. Enligt Skånes Fågelatlas 2008 uppgick antalet par i vårt landskap till 400. Anledningen till denna explosion beror troligen på förändrade vanor, god anpassning till modernt jordbruk, mindre förföljelse under årscykeln.

När författaren av dessa rader började skåda fågel i slutet på 1960-talet var **grågåsen** inte någon vanlig företeelse hos oss. Några par fanns i Perstorp och senare blev Store sjö den första lokalen i vår kommun. Dock dröjde det innan grågåsen kunde hittas, som i våra dagar, vid varje sjö. Numera hittar man grågåsen med många par, där biotopen är lämplig och betesmarker finns för gåsfamiljerna, nära någon sjö. Vid vår egen sjöfågelinventering i Örkelljunga kommun 1995-97, gav en uppskattning av grågåsbeståndet till ca 80 par, en siffra som säkert var i underkant.

Om vi fortsätter med stora fåglar, ett uttryck som använts de senaste åren är att, "stora fåglar ökar, små fåglar minskar". Detta passar verkligen in på en art som stod på försvinnandets brant på 60-talet och in på 70-talet. **Havsörnen**, denna mäktiga rovfågel, har bara i Skåne 2025 cirka 50 aktiva revir! Smaka på denna siffra. En havsörnsobs på 60- och 70-talen var en sensation i hela vårt land. Det fanns inte något par i Skåne under de åren. Spåren av det kvicksilverbetade utsädet på åkrarna, visade under många år på dåliga häckningsresultat. Sterila örnar, tunna äggskal, blev det några ägg lagda var de ofta sterila. Snart är väl frågan vi ställer oss, hur många havsörnar kan vi ha? Men, det löser troligen naturen själv på något sätt.

En liknande ökning av sin numerär i landet visar den **röda gladan**. Fram till runt 1980 häckade den röda gladan nästan bara i södra Skåne. Första kända häckningen i kommunen ägde rum 1985, enligt uppgift i "*Fåglarna i Örkelljunga kommun, 1999*", (Carlsson & Hector). Jag kommer ihåg när Kjell och jag var och kollade ett bo som hittats i Boalt 1989. Enligt nämnda bok ovan, uppskattades antalet par 1985 till ca 5 par i Örkelljunga. I våra dagar är antalet "våldigt" många fler. Den senaste atlasinventeringen, som avslutades 2009, uppskattades den skånska populationen till 1900 par av landets 2100. Endast ett av tio par häckar alltså utanför Skåne.

Rödglada attackeras av tofsvipa

Dagens moderna skogsbruk, med bland annat de "förödande" kalhyggarna, är ingen höjdare för den biologiska mångfalden. Flera fågelarter försvinner från många områden, populationer blir isolerade, till sist "dör" arten ut från lokalen. Här tänker jag framförallt på skogshönsen, **tjäder** och **orre**, som i Skåne för en allt mer tynande tillvaro. Här har kommunerna Osby, Hässleholm och Örkelljunga ett stort ansvar, då de har de bästa och flesta lokalerna för framför allt tjäder. I vår kommun har vi ett stort kunnande vad gäller tjädernas

krav efter en mängd inventeringar och letande. Inte bara observationer av fåglarna utan också fynd av skit från tjädern ger en fingervisning om bestånd och status. Ska vi lyckas undvika, att dessa skogshöns ska försvinna från vårt landskap, blir troligen en svår knut att lösa. Det kommer att krävas ett större ansvarstagande av markägarna, som så klart i slutändan kan bli en ekonomisk "förlust" för dem. Orrens situation är i stort den samma som för tjädern. Antal spelande tuppar på våra myrar och mossar har sjunkit på ett katastrofalt sätt, Flera spelplatser står nu tomma, och flera hyser endast en spelande tupp. Anledning till detta? Ändrade metoder i skogsbruket, de livsviktiga bärrisen försvinner i och med att allt mer av skogsmarken blir granplantager. Predation, som alltid funnits, men vildsvinen har tillkommit, och kan nog vara en anledning till att skogshönsens tillbakagång accelererat. Och, det är inte tillräckligt att arternas spelplatser bevaras. Häckningsplatserna hos tjäder och orre sker i lämpliga områden i spelplatsernas närhet, som då också behöver brukas på ett mycket mer skonsamt sätt.

Fler "mindre fåglar" finns också, som inte ökar i numerär. **Entita** och **talltita** är exempel på detta. Den sistnämnda häckar ofta i biotoper som även skogshönsen föredrar. Talltitan häckar, trots namnet, ofta i skog med både barr och löv, men myckenhet av död ved är ett krav, då arten helst "hackar" ut sitt

Entita

Talltita

bohål i sådant. Det moderna skogsbruket är en nyckel till talltitans nedgång, då den har gått hand i hand med de stora förändringarna inom skogsbruket, som i grunden ändrat skogsmiljön. Dagens lägre populationstäthet verkar dock ha stabiliserats, såväl i Skåne som i hela landet. Populationen i landet var enligt Atlasinventering 1, 1974-1984, mellan 1 och 2 miljoner par, enligt Atlasinventering 2, 2003-2009, ca 800 000 par. En oerhörd nedgång alltså.

Entitan, som totalt i landet tros bestå av mellan 100 000 och 200 000 par (Atlasinventering 1), och enligt (Atlasinventering 2), 120 000. Entitans nordgräns går nästan exakt vid vårt lands Norrlandsgräns. Entitan har, som bägge inventeringarna visar, efter en viss tillbakagång fram till 1980-talet, planat ut beståndsmässigt, och har nu en glesare förekomst med genomsnittligt längre avstånd mellan paren.

En vinnare i småfågelfaunan de sista dryga 30 åren är **steglitsen**. Detta är lite av en gåta, att denna art ökar så mycket, då övriga så kallade jordbruksarter minskar oroväckande. Atlasinventering 1 visade i Skåne 500 par, Atlasinventering 2 beräknade antalet par i vårt landskap till 4 500.

Som tidigare nämnts i artikeln, är våra moderna bostadshus, både villor och hyreshus, mycket "täta", där finns inte längre några krypin, som det fanns i äldre byggnader. Detta har nog betytt en del till **tornseglarens** tillbakagång. Tidigare fanns där i många höghus en glipa mellan tak och yttervägg, en bra plats för tornseglare att häcka på. Men tornseglaren, som alltså är en seglarfågel och inte en svala, kan vi hjälpa genom att sätta upp särskilda holkar. Ibland kommer tornseglaren i konflikt med staren, då den gärna häckar i starholkar. Då gäller det att starungarna hunnit bli flygga, annars kan det sluta med att de blir kvävda av tornseglarna!

En annan art som har svårigheter är **hussvalan**. Även här är nya hus besvärliga, de är inte längre lämpliga, att bygga bo under takutskjutet. Dessutom skitar de ner lite, tycker nog många. Men, det är nog inte endast detta med modern byggnadsteknik, som är boven till hussvalans tillbakagång. I norra Sverige har

hussvalan minskat starkt, medan den i Skåne enligt Atlasinventering 2, har stabiliserat sej på en lägre nivå, cirka 9 000 par.

Till sist, i denna mycket enkla presentation av situationen för några fågelarter, måste nämnas **backsvalan**. Denna art är flyttbar, kräver ju vissa typer av branter för att kunna häcka, och har nog drabbats av återställningskravet vid avslutat arbete i en täkt. Men skulle branten få vara kvar, krävs jobb med att hålla den intakt och bekämpning av uppväxande sly är nödvändig. Skillnad finns i hur de nordliga populationerna av backsvalor häckar, jämfört med hur backsvalorna häckar i södra Sverige. I norr häckar de till 90% i naturliga sandbrinkar, i södra delarna av landet till 90 % i artificiellt skapade branter. En intressant skillnad alltså. Beräknat antal par i Sverige enligt A1, mycket osäker dock, 100 000 till 200 000 par, enligt A2, 56 000 par. Stark minskning alltså, med glesare förekomst i hela landet. Skånes population enligt riksinventeringen 2003 gav 9 000 par.

bjornherrlund@gmail.com

Rödlistade svampar i Örkelljunga kommun

Tony Svensson (text & foto)

Vad finns det egentligen för rödlistade svampar i Örkelljunga kommun och hur står sig i det avseendet Örkelljunga jämfört med andra kommuner i Skåne? Jag har aldrig tidigare tittat närmare på det, men tänkte det kunde vara dags att se vad som hittills insamlats via den öppna databasen Artportalen. Säkert finns det fler fynd sparade i privata databaser och anteckningsböcker, men dessa går inte så enkelt att komma åt, så vi får hålla till godo med det som är tillgängligt. Först ska nämnas de rödlistenivåer som mest används är CR (Critically endangered) akut hotad, EN (Endangered) starkt hotad, VU (Vulnerable) sårbar, NT (Near threatened) Nära hotad, DD (Data deficient) Kunskapsbrist. Arter som ingår i de tre första grupperna dvs CR, EN och VU kallas hotade arter.

Arterna i Örkelljunga

I *tabell 1* listas de svamparter som är upptagna på den senaste rödlistan från 2020 och som rapporterats från Örkelljunga kommun. En ny rödlista kommer 2026 där några av de här nämnda arterna troligtvis kommer trilla ur listan då det tillkommit många fynd, men vi utgår från 2020 års rödlista tills vidare. Fynden från kommunen utgör en blandning av vedsvampar som är beroende av kontinuitet av grova ädellövträd och grov död ved och marksvampar som vanligtvis kräver rikare mark påverkad av grönsten eller kalk. Någon kalk förekommer inte i kommunen varken i berggrund eller i den överlagrade moränen, men diabasstråk förekommer vilket när den vittrar kan bidra till högre mark-pH och tillgång till mineraler som annars är svåråtkomliga. Enstaka gräsmarkssvamp och tryffel förekommer också.

Brödmärgsticka

Boknopping

Cinnoberspindling

Tabell 1. De 20 rödlistade svamparter som hittas i Örskelljunga kommun.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistad	# Lokaler
Boknopping	<i>Entoloma placidum</i>	DD	1
Brödmärgsticka	<i>Perenniporia medulla-panis</i>	NT	2
Cinnoberspindling	<i>Cortinarius cinnabarinus</i>	NT	2
Dadelvaxskivling	<i>Hygrocybe spadicea</i>	VU	1
Dystersopp	<i>Porphyrellus porphyrosporus</i>	NT	4
Finporing	<i>Gloeoporus pannocinctus</i>	VU	1
Gropticka	<i>Postia guttulata</i>	NT	2
Hartsticka	<i>Ganoderma pfeifferi</i>	EN	1
Jättekamskivling	<i>Amanita ceciliae</i>	NT	1
Koralltaggsvamp	<i>Hericium coralloides</i>	NT	11
Korallticka	<i>Grifola frondosa</i>	NT	1
Luddslemtryffel	<i>Melanogaster tuberiformis</i>	VU	1
Lundfingersvamp	<i>Ramaria kriegsteineri</i>	NT	1
Mjölmusseron	<i>Tricholoma ustaloides</i>	NT	1
Motaggsvamp	<i>Sarcodon squamosus</i>	NT	2
Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	NT	5
Råfflad nagelskivling	<i>Gymnopus fusipes</i>	NT	1
Skarp rökriska	<i>Lactarius acris</i>	NT	1
Skillerticka	<i>Inonotus cuticularis</i>	VU	1
Sydlig sotticka	<i>Ischnoderma resinosum</i>	NT	3

Boknopping är en liten rödling (Entoloma-släktet är rödsporiga, därav rödskivling som förkortats till rödling) med blå fot och gråbrun, finfjällig hatt som växer i bokskog. Av okänd anledning är den mycket sällsynt. Den kan lätt förväxlas med flera andra arter ur samma släkte och behöver mikroskopas och noggrant nycklas för säker bestämning. Arten har påträffats på en plats i kommunen, sydväst om Turabygget norr om gamla E4.

Brödmärgsticka är en vednedbrytare som växer på stubbar, lågor och inuti ihåliga träd av främst ek, ibland andra lövträd. Den har påträffats på två loka-

ler i kommunen, vid Åsljungasjön och Lillsjön. Arten är vit till gräddvit, seg och växer helt resupinat (tryckt mot underlaget), kan breda ut sig meterlångt på substratet och saknar alltså hattar. Tjocka fruktkroppar är äldre och är uppbyggda av flera årslager.

Cinnoberspindling är en helt orange-tegelröd spindling som växer i ängsboskog med kalk eller grönsten i marken. Arten har påträffats på två platser vid Lillsjön i Lärkesholm. Förväxlingsrisker för den ovane svampletaren är främst brokspindling som är vanlig i mager hedboskog och har rödfläckig hatt och fot på gul botten och blodspindling som är mörkare röd, med klenare fruktkropp och växer under gran.

Dadelvaxskivling är en sällsynt vaxskivling som främst växer i naturbetesmarker och andra ogödslade gräsmarker. Den har en dadelbrun, konisk hatt, gula glesa skivor och gul fot. Den sätter bara fruktkroppar under år med bra förutsättningar. Ett fynd av arten har gjort i kommunen, på Woodlands golfbana nära Rya kyrkoruin.

Dystersopp är som ung helt chokladbrun och med sammetsartad hatt, men blir snart mer dystert gråbrun, bortsett från fotbasen som är vit och porlagret som är grått. Den växer främst i lite rikare boskog på kalk eller grönsten men kan ibland förekomma i mer hedartad skog. Den är i kommunen påträffad vid Eket (norr om E4 och golfbanan), Ingeborrarp, Grytåaskogen och nordväst om Skinningeholm.

Finporing är en resupinat ticka som är vednedbrytare och som i kommunen endast är påträffad vid Östra Ringarp. Den kan växa på lågor av både lövträd och barrträd och är hittad i hela landet men är ändå ganska sällsynt. I Skåne hittas den mest på boklågor. Typiskt för arten är att den har mycket små porer så att de knapps syns för blotta ögat, att porytan är gulaktig med ibland svagt grönaktig ton och kanten på fruktkoppen är vit.

Gropticka är en vednedbrytare som är påträffad med ett fynd i Grytåaskogen och tre fynd från en svag koordinat i Eket. Arten växer på stubbar av gran och ibland lärk och har tidigare ansetts vara en god indikator på naturskog,

Dadelvaxskivling

Dystersopp

men den dyker nu allt oftare upp i produktionsskogar, åtminstone i södra Sverige. Den kan förväxlas med de allmänna arterna bitterticka och mjöltkicka som båda är mjukköttiga vita tickor som dock saknar fot. Groptickan är också tunnare och styvare och är som utvuxen solfjäderformad med en sidoställd fot. Dessutom har den ofta svagt rödbrun zonerings på hattytan, ett vitaktigt, tätt porlager med svagt grågrön ton och kan få gropar på både poryta och hattyta där det suttit vätskedroppar. Är den färsk kan den dessutom reagera rödaktigt vid tryck. Arten är troligen förbisedd och bör kunna finnas på betydligt fler platser i Örkelljunga kommun.

Gropticka

Jättekamskivling

Koralltaggsvamp

Hartsticka är rapporterad från en plats i Eket med mycket svag noggrannhet på 2 km. Då det inte finns någon bild till fyndet eller annat som stärker trovärdigheten bör det betraktas som osäkert. Hartsticka påminner om den allmänna arten klibbticka, men har knubbigare fruktkroppar och ett tunt, gulaktigt, hartsartat överdrag på hatten. Den växer parasitiskt på äldre bok, oftast nära basen av träden, sällan på högstubbar. Arten är ganska sällsynt och påträffas mest i städer och parker i sydvästra Skåne. Fåtaliga fynd finns också i flera andra sydliga ån.

Jättekamskivling ingår i flugsvampssläktet Amanita och påminner om flera andra kamskivlingar. Den har gulbrun hatt med rikligt med grå hylleplättar och en vit fot som är täckt av grå velumbälten. Både hylleflockarna på hatten och velumbältena på foten är rester av det yttre hylle som helt omgivit fruktkroppen som ung innan den trängt upp ur marken. Arten är hittills bara påträffad i Grytåaskogen i kommunen.

Koralltaggsvamp är en omisskännlig gräddvit, korallikt förgrenad art med centimeterlånga nedåtriktade taggar. Det är den rödlistade svampart som har noterats flest gånger i kommunen och är här påträffad på 11 lokaler. Den är hittad vid Lärkesholmssjön, Lillsjön, Östra Ringarp (2 platser), Prästaskogen bakom KB, Lönsjöholm, Trollsjön, Fluge sjö, Eket, Rya och Hövdingagraven i Årröd. Arten är en vednedbrytare som i Skåne nästan enbart växer på grova högstubbar och lågor av bok. I norra delarna av landet växer den i stället på björk, asp och mer sällan andra lövträd.

Korallticka är stor gråbrun art med grova spatelformade takteggellagda hattar i en tät gytttring som växer svagt parasitiskt vid basen av äldre ek. I kommunen är endast påträffad i en allé vid Lillsjön, Lärkeholm. Den kan förväxlas med främst jätteticka *Meripilus giganteus* som är en vanligare art i södra Sverige med samma växtsätt vid basen av träd men den arten är en aggressivare röttsvamp som bildar bredare solfjäderformade flak, har mer gulbruna toner och den reagerar tydligt brunt vid tryck på porytan. En sällsyntare förväxlingsart är grenticka *Cladomeris umbellata* som har samma gråbruna färger som korallticka, men grentickan har ofta hundratals hattar som är både mindre och rundare.

Luddslemtryffel är en hypogeisk svamp, dvs den bildar underjordiska fruktkroppar. I kommunen finns ett fynd i bokskog vid Lönsjöholm. Arten har sydlig utbredning i landet och är mycket sällsynt med bara ett fåtal fynd i Skåne, Blekinge och södra Halland. Som med alla helt underjordiska svampar så kan det finnas ett ganska stort mörkertal, då det oftast krävs tryffelhund för att hitta dem eller att man har tur att till exempel vildsvin bökat upp och lämnat dem.

Lundfingersvamp är en sällsynt korallfingersvamp med gula grenar och vit, slät fotbas som växer under lind, hassel, bok och avenbok. Den kan lätt förväxlas med flera andra korallfingersvampar och måste mikroskoperas för säker bestämning, där de långsmala sporererna är en bra karaktär. Den är påträffad i Eket, i kanten av bokskogen med löpslinga mellan Sjunkamossavägen och Riksleden. Fyndet är trovärdigt, men förvånande då den brukar växa på mer kalkrik mark.

Mjölmusseron har klabbig, orangebrun till brun hatt, vita skivor och blekbrun fot som är vit översta centimetern. Den växer endast under ek och doftar tydligt av mjöl. Den kan förväxlas med bokmusseron som är vanlig i bokskog men som saknar mjöldoft. Mjölmusseron har påträffats på en lokal i kommunen, en ekskog vid Spångabygget. Den borde kunna finnas på fler platser i kommunen.

Motaggsvamp har noterats på två lokaler i kommunen, vid Lilla Bjälkabygget och Eket (med svag koordinat). Arten bildar mykorrhiza endast med tall på sandig, grusig mark eller hållmark. Den är spridd i hela landet, men mer ovanlig i Skåne där den främst hittas utmed kusten i de tallklädda grå sanddyner som man under 1800-talet planterade med tall för att förhindra sandflykt.

Oxtungssvamp är en omisskännlig vedsvamp med röd, köttig fruktkropp med sidoställd fot som växer svagt parasitiskt på äldre ek. Den är påträffad på 5 platser i kommunen. Vid Lillsjön, Hjälmshöjden, norr om Långaltsmyr, i Eket och vid Ingeborrarp.

Räfflad nagelskivling är påträffad vid en lokal i kommunen, Ingeborrarp. Det är en art som växer ur marken men parasiterar på rötter av gammal ek och kan därför sitta på dolda rötter flera meter från trädet. Fruktkropparna är

rödbruna med hatt, fot och skivor och sitter oftast i spridda gytttrade grupper. Foten är i regel något längsveckad eller räfflad. Arten är värmegynnad och trivs i hagmarker, parker och öppna ädellövskogar som tidigare varit hagmark.

Skarp rökriska är riska med blekt gråbrun hatt, gräddfärgade skivor och helt vit fot. Den är en av många riskor med vit mjölksaft, men skillnaden i detta fall är att saften inom några sekunder efter skada reagerar med syret i luften och skiftar färg till rosa. Den smakar också brännande skarpt. Dessa karaktärer gör den enkel att artbestämma, trots att det finns flera andra rökriskor med liknande utseende. Den förekommer mest i ängsbokskog på kalkrik mark i Skåne och Västergötland och i hässle på Öland. I kommunen finns ett fynd i bokskog vid Svinstorp.

Skillerticka är en vednedbrytare på träd som är skadade och försvagade och ibland förekommer den även på död ved. Den bildar gulbruna hattar med borstig yta som i regel växer takteggellagda. Den växer främst på bok, sällsynt på andra ädellövträd. Med sin brunborstiga hattyta påminner den lite om de allmänna arterna alticka och bokticka, men skillertickan har i regel större, bredare och plattare fruktkroppar och har en mikroskopisk säregenskap med ankarformade setae (rödbruna, tjockväggiga cystidier som är specialiserade celler) i hatthuden, vilket innebär att även nedfallna bedagade fruktkroppar kan bestämmas med säkerhet. Arten är påträffad på en lokal i kommunen, vid Hövdingagraven i Årröd.

Sydlig sotticka är en vednedbrytare som växer på grova boklågor. Växetsättet är halvresupinat, dvs. den har både hattar och en del som är helt tryckt mot underlaget. Den har brunsvarta zonerade hattar som är decimeterbredda och köttiga och de sitter vanligen takteggellagda. Den kan ibland dofta anis till skillnad från den liknande arten sotticka som är allmän på barrstubbar. Sydlig sotticka har påträffats på tre lokaler i kommunen, Porkenahult, Trollsjön och Eket (bokskogen med löpslinga mellan Sjunkamossavägen och Riksleden). Arten tycks bli allt vanligare och sprider sig norrut i södra Sverige. Den borde kunna finnas på fler platser i kommunen.

Lundfingersvamp

Motaggsvamp

Jämförelser med skånska kommuner

Hur står sig Örkeljunga jämfört med andra kommuner i Skåne när det gäller fynd av rödlistade arter? Tittar man strikt på antal rödlistade arter ligger Kristianstad överlägset i topp med 330 rödlistade svamparter (*tabell 2*). Örkeljunga ligger med sina 20 rödlistade arter på plats 28 av 33 skånska kommuner i det hänseendet. En avgörande anledning till denna skillnad är berggrunden som utgörs av kalksten i nästan hela Kristianstad kommun, medan den utgörs av gnejs, granit och andra sura bergarter i Örkeljunga. De stråk med diabas som förekommer är sannolikt anledningen till att det ändå fläckvis kan förekomma några rödlistade marksvampar.

En annan aspekt är arealen områdesskydd som Natura 2000-områden, naturreservat, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som kan ge livsutrymme för arter som inte kan överleva i alltför effektivt brukade skogar eller i gödslade, igenväxta eller omställda gräsmarker. Områdesskydden lyser med sin frånvaro i Örkeljunga kommun. Utöver Lärkesholmssjön, Värjsjön och Stensmyr är de övriga mycket få och små. Detta behöver bli bättre och är något både kommunen och länsstyrelsen måste arbeta mer med, vilket skulle gynna inte bara rödlistade svampar utan också många andra organismer som lider brist på livsmiljöer och idag lever starkt fragmenterade.

En annan aspekt som bidrar till artfynd är hur många mykologiskt intresserade som finns i kommunen och som registrerar sina fynd. När det efterhand framträder lokaler med många sällsynta arter drar detta också till sig mykologer från andra delar av landet vilka i sin tur spär på siffrorna. Detta beteende kan såklart också ses hos intresserade av andra organismgrupper.

Oxtungssvamp

Skarp rökriska

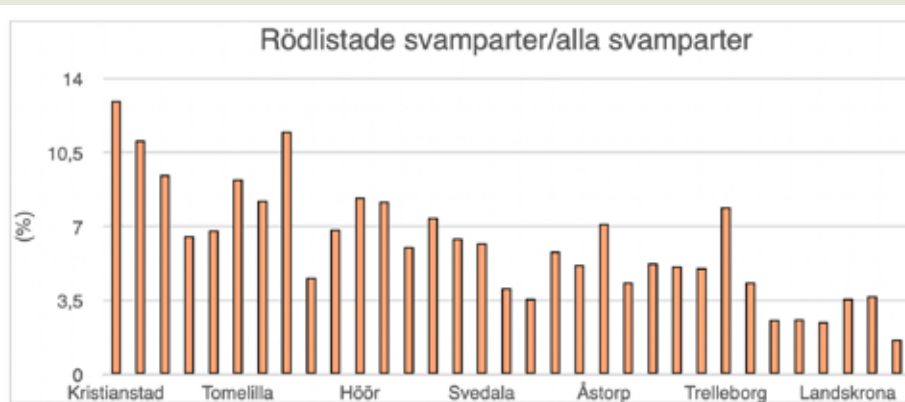
Kommun	# Rödlistade svamparter	# Svamparter	Areal (km ²)
Kristianstad	330	2551	1 245
Sjöbo	145	1311	492
Simrishamn	141	1495	392
Lund	130	1983	427
Höganäs	129	1892	143
Tomelilla	124	1345	396
Svalöv	120	1461	387
Ystad	117	1018	350
Helsingborg	108	2354	344
Klippan	104	1517	374
Höör	104	1243	291
Eslöv	95	1163	419
Hässleholm	86	1422	1 270
Hörby	63	850	419
Båstad	57	888	217
Svedala	56	902	218
Ängelholm	50	1220	420
Malmö	46	1287	157
Bjuv	46	791	115
Östra Göinge	45	866	432
Åstorp	35	491	92
Osby	34	779	575
Lomma	30	570	55
Vellinge	29	567	143
Skurup	27	536	193
Trelleborg	22	278	340
Bromölla	22	504	163
Örkelljunga	20	777	319
Kävlinge	13	498	152
Perstorp	9	363	159
Landskrona	7	196	140
Burlöv	6	162	19
Staffanstorp	2	120	107

Tabell 2. Antal rödlistade svamparter och alla svamparter per kommun i Artportalen. Areal från Statistikdatabasen.

Eftersom geologin spelar stor roll för hur många rödlistade arter som förekommer och därmed hittas kan det vara intressant att jämföra hur stor andel som är rödlistade av alla de svamparter som hittats. Kristianstad ligger i topp (12,9 %), tätt följda av Ystad (11,5 %) och Sjöbo (11,1 %). I Örkeljunga är 2,57 % av de funna svamparterna rödlistade, bara Perstorp och Staffanstorp har lägre andel. Det finns ändå många fynd av svamparter gjorda i kommunen (777), men sannolikt är det basfattiga jordarna i kombination med brist på skyddade områden, låg andel naturbetesmarker, brist på godsmiljöer med gamla ädel-lövträd, och en inlandskommun dominerad av brukad skog med mera, vilket sammantaget ger effekten att det saknas livsmiljöer för rödlistade arter.

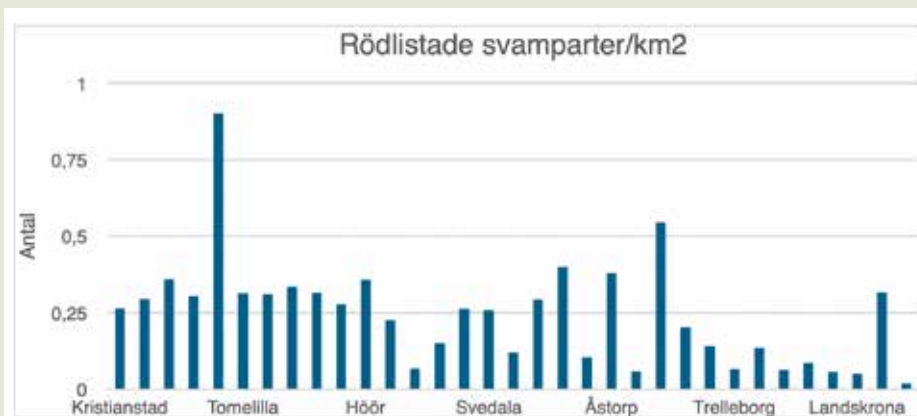
Figur 1. Andel (%) av funna svamparter som är rödlistade per kommun.

Då kommunerna varierar kraftigt i storlek kan detta också ha betydelse för hur många fynd det finns av svampar och rödlistade sådana. Figur 2 visar antal rödlistade svampar per kvadratkilometer för varje kommun. Här framstår en ny bild att flera mindre kommuner har fler rödlistade arter. Höganäs är överlägsen i topp med 0,90 rödlistade arter/km², Lomma har 0,55, medan Bjuv och Åstorp har 0,40 respektive 0,38. Örkeljunga har i nuläget 0,06 rödlistade arter per km² och ligger med det före Staffanstorp, Landskrona, Perstorp och Osby.

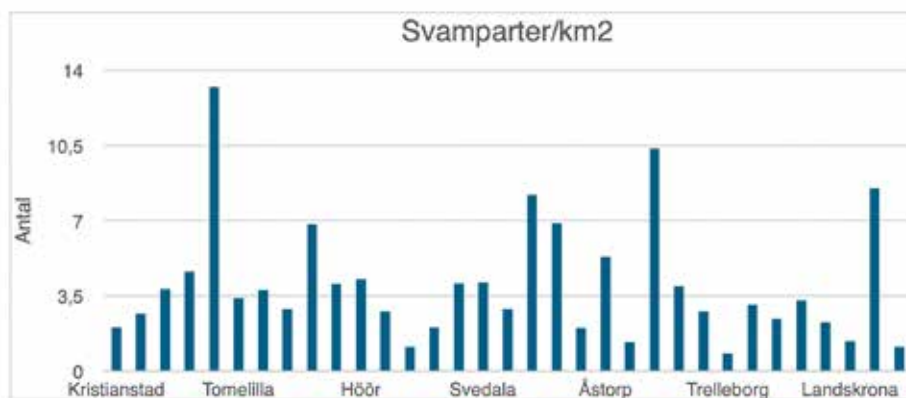
Det kan också vara intressant att se hur många svamparter som påträffats per kvadratkilometer oavsett om de är rödlistade eller ej. Detta är mycket beroende av aktiviteten av mykologer, men också geologi och markanvändning. I figur 3 ser vi att Höganäs (13,2) och Lomma (10,4) fortfarande ligger i topp räknat på areal, men att Burlöv (8,5) och Malmö (8,2) tagit sig upp på tredje respektive fjärde plats. I detta avseende har Örkeljunga klättrat till plats 22

av 33 kommuner med 2,4 svamparter per km². Det kan låta som en väldigt låg siffra, men man får betänka att kommunen består av 319 km².

Figur 2. Antal rödlistade svamparter per km² mark för varje kommun i Skåne.

Figur 3. Antal svamparter per km² mark för varje kommun i Skåne.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att det finns mycket kvar att göra när det gäller svampar i Örkelljunga kommun. För rödlistade arter kommer det visserligen aldrig bli någon kommun i den övre halvan av fältet då det saknas förutsättningar för det, men det finns fortfarande mycket att lära om många andra arter som förekommer här. Det finns säkert stor potential när det gäller småsvampar som knappt alls i registrerats i Artportalen från kommunen. Jag tänker på små nedbrytare på död ved, bark, vissna örter, förna etc, men säkert också fler storsvampar. Vi borde kunna ta oss över 1000 svamparter för kommunen, men då gäller det också att lägga mycket tid i fält.

tony.sv@live.se

Skogens djur och växter – har vi ansvar för dem?

Knärot

KNÄROT, *Goodyera repens*

Den vackra orkidén knärot finns mycket sparsmakt i vår kommun. 20-talet lokaler, oftast bara små, påträffades i Leif Sigbors stora arbete *Örkeljungas flora*. Knäroten har mycket svårt att överleva pga vårt "moderna" sätt att bruka vår skog på. Det tycks idag, år 2025, bara finnas några fåtaliga knärotslokaler kvar i kommunen. Som vanligt är det *ingen* som på allvar verkar ta ansvar för artens bevarande - varken markägare, entreprenörer eller länsmyndigheter. JJ

TJÄDERN, *Tetrao urogallus*

En av våra märkligaste skogsfåglar är ju tjädern. Förr var den välkänd och högt skattad av både jägare och allmänhet. Vid Sveriges inträde i EU 1995 kom även tjädern att räknas bland de fågelarter som samhället skulle ta extra hänsyn till. Så har det verkligen *inte* blivit. Örskelljunga-bygdens Natur har inventerat kommunens skogshöns ett flertal gånger under 2000-talet. Bestånden av *både* tjäder och orre tycks idag stå vid försvinnandets gräns!! JJ

Insekter i några bokskogar inom Örkelljunga kommun

Håkan Lundkvist (text)

Tre bokskogar inventerades på insekter under 2021 – 2023. Skogarna är lite olika men i alla tre finns det äldre bokträd och det är relativt gott om död ved. Resultatet är intressant med flera rödlistade arter. Totalt noterades 409 insektsarter och bland dessa var 19 rödlistade, 4 arter i kategorin VU och 15 i NT. Av de rödlistade arterna var det endast 4 arter som noterades på alla tre lokalerna under inventeringsperioden.

Metod

Inventeringarna genomfördes uteslutande med hjälp av fönsterfällor. En fönsterfälla är i princip en plexiglasskiva ovanför en behållare med vätska (*fig. 1, lilla bilden*). Det är den fångstmodellen som oftast används vid insektsinventeringar i skog under en längre period. Vätskan består av vatten med någon konserverande vätska, i detta fall användes propylenglykol med lite rödspirit och några droppar diskmedel. Fällorna placeras på eller nära död ved där vedinsekterna oftast finns. Flera andra olika inventeringsmetoder existerar såsom sällning, kläckning och håvning men inget av dessa användes under inventeringsperioden.

Östra Ringarp - biotopskydd

Inventering av vedinsekter genomfördes under 2021 och 2022 i Östra Ringarp. Bokskogen är till största delen ett biotopskydd som bildades 2018 och är på 7,6 hektar. Skogen ligger i anslutning till Hjälm sjön på dess östra sida. Skogsmarken är kuperad med lite småvatten i sänkorna. Träden är relativt jämnåriga med enstaka äldre individer. Spritt finns flera högstubbar och vindfällan och på dessa växer ofta olika vedsvampar, främst fnöskticka (*fig. 1*). Förutom bok finns även enstaka ek, björk, asp, klibbal och bitvis inväxande gran. I samband med bildandet av biotopskyddet funderade man på vilka fler naturvärden bokskogen har förutom det direkt synliga varpå man bestämde att genomföra en inventering av vedinsekter. En inventering som man kan följa upp om 20 - 30 år. Det sattes ut tio fönsterfällor på lämpligt substrat och plats. Att fönsterfällorna satt uppe både 2021 och 2022 berodde på att de sattes upp lite sent på säsongen 2021 och man fick täcka upp den tidiga delen av året under 2022.

Totalt noterades nästan 1200 individer av 322 insektsarter. Av dessa är 11 arter med på rödlistan. De flesta arterna var naturligtvis knutna till skog och död ved men det förekom även några arter från intilliggande sjö, granskog och jordbruk.

Figur 1. Fönsterfälla på grov bokhögstubbe full med tickor. Här noteras bland annat dvärgstumbaggen

Platt gångbagge	<i>Cerylon deplanatum</i>	NT
Glansskenknäppare	<i>Xylophilus corticalis</i>	NT
Getinglik svampmygga	<i>Keroplatus tipuloides</i>	NT
Bokbarkglansbagge	<i>Rhizophagus brancsiki</i>	VU
En svampbagge	<i>Triplax rufipes</i>	NT
En trädsvampborrare	<i>Cis fusciclavis</i>	NT
Tvåtandad plattbagge	<i>Silvanus bidentatus</i>	NT
Dvärgstumbagge	<i>Aeletes atomarius</i>	NT
Större sågsvartbagge	<i>Uloma culinaris</i>	NT
En kortvinge	<i>Silusa rubiginosa</i>	VU
En kortvinge	<i>Carphacis striatus</i>	VU

Tabell 1. Rödlisterade arter i Östra Ringarp - biotopskydd. Arter med fet stil noteras endast på denna lokal.

Östra Ringarp – nyckelbiotop

Inventering av vedinsekter genomfördes under 2023 i en del som ligger nära men utanför biotopskyddet i Östra Ringarp. Här är bokskogen delvis som i biotopskyddet med några grova bokhögstubbar och lågor men har ett klart högre inslag av gran. Nyckelbiotopen är endast på 0,8 ha. Här sattes 5 fönsterfällor ut på lämpliga platser (fig. 2). I inventeringen noterades 7 rödlistade arter varav 3 endast noterades här. Totalt noterades 863 individer av 138 arter.

Platt gångbagge	<i>Cerylon deplanatum</i>	NT
Glansskenknäppare	<i>Xylophilus corticalis</i>	NT
Getinglik svampmygga	<i>Keroplatus tipuloides</i>	NT
Bokbarkglansbagge	<i>Rhizophagus brancsiki</i>	VU
Svartvingad svampbagge	<i>Leiestes seminiger</i>	NT
En kortvinge	<i>Thamiaraea hospita</i>	NT
En rödvingebagge	<i>Erotides cosnardi</i>	VU

Tabell 2. Rödlistade arter i Östra Ringarp - nyckelbiotop. Arter med fet stil noterades endast på denna lokal.

Ånalt

Bokskogen som inventerades i Ånalt ligger i slänten ner mot Åsljungasjön och är på c 7 ha. Skogen är mer varierande än de två andra med mer inslag av ek och asp. Även mer buskar som hassel och fläder. Större delen av området i den södra delen är en nyckelbiotop. Här är det grov bok och gott om död ved (fig. 4). I nyckelbiotopen och strax utanför sattes 10 fönsterfällor ut på lämpliga platser (fig. 2). Inte bara på bok utan några på ek, asp och hassel. I inventeringen noterades 11 rödlistade arter varav 5 endast noterades här. Totalt noterades 837 individer av 214 arter.

Platt gångbagge	<i>Cerylon deplanatum</i>	NT
Glansskenknäppare	<i>Xylophilus corticalis</i>	NT
Getinglik svampmygga	<i>Keroplatus tipuloides</i>	NT
Bokbarkglansbagge	<i>Rhizophagus brancsiki</i>	VU
En svampbagge	<i>Triplax rufipes</i>	NT

En trädsvampborrare	<i>Cis fusciclavus</i>	NT
Fyrfläckad vedsvampbagge	<i>Mycetophagus quadriguttatus</i>	NT
En barkbagge	<i>Synchita variegata</i>	NT
En fuktbagge	<i>Atomaria diluta</i>	NT
En fuktbagge	<i>Cryptophagus cylindrellus</i>	NT
Långryggad barkvapenfluga	<i>Eupachygaster tarsalis</i>	NT

Tabell 3. Rödlistade arter i Ånält. Arter med fet stil noterades endast på denna lokal.

Figur 2. Fönsterfälla med vatten

Rödlistade arter

De noterade rödlistade arterna är alla beroende av död ved i olika former och ålder. Det kan vara som rovdjur på andra insekter under bark eller i ved. Andra arter lever på olika vedsvampar och tickor. Med andra ord är det den "döda" veden som är så viktig för dessa rödlistade insekter. Här följer lite korta artpresentationer av de rödlistade arterna funna i inventeringarna.

Platt gångbagge *Cerylon deplanatum* (Gyllenhal, 1827) NT

En liten platt bagge som lever under fuktig bark på döda lövträd. Den noteras oftast på asp men uppträder även på andra lövträd. Är spridd över hela Sverige och noterades på flera platser i de tre områdena.

Glansskenknäppare *Xylophilus corticalis* (Paykull, 1800) NT

Är svart med röda axlar och stor som ett riskorn. Lever i lös murken vitrötad ved och då främst i lövved. Har en västlig tyngdpunkt i utbredningen men är spridd i södra och mellersta Sverige. Flera fynd i alla tre områdena.

Getinglik svampmygga *Keroplatus tipuloides* (Bosc, 1792) NT

En rätt stor svampmygga med randig bakkropp och stora platta antenner. Har ett intressant leverne där larven, puppan och den unga imagon har förmågan att utsända ljus. Den återfinns främst i Skånes och Hallands bokskogar där det är gott om fnösktickor som larven lever på. Spridda fynd finns ända upp till Gävleborgs län.

Bokbarkglansbagge *Rhizophagus brancsiki* (Reitter, 1905) VU

Denna art förekommer i Sverige uteslutande i bokskogar i västra Skåne och i Halland. Bokbarkglansbaggen är knuten till död, murken ved av bok i skogar med lång kontinuitet av död bokved. Dess västliga utbredning kan bero på klimatet som är mer maritimt. Noterad med flera individer i alla tre områdena.

*Cerylon
deplanatum*

*Xylophilus
corticalis*

*Rhizophagus
brancsiki*

*Cis
fusciclavus*

En svampbagge *Triplax rufipes* (Fabricius, 1787) NT

En vackert röd och blå skalbagge som lever på olika vedsvampar ofta tillsammans med andra arter i släktet *Triplax*. Denna föredrar ostronskivling och noterades ett par gånger i Ö. Ringarp och Ånalt.

En trädsvampborrre *Cis fusciclavis* (Nyholm, 1954) NT

En trädsvampborrre som lever i den mycelrika veden som olika tickor bildar mer än i själva tickan. Är spridd i södra Sverige och med några fynd i Östra Ringarp och Ånalt.

Tvåtandad plattbagge *Silvanus bidentatus* (Fabricius, 1792) NT

Ljusbrun platt skalbagge som lever under bark på nyligen död ved och är spridd i Sverige. Endast enstaka i Ö. Ringarp.

Dvärgstumpbagge *Aeletes atomarius* (Aubé, 1842) NT

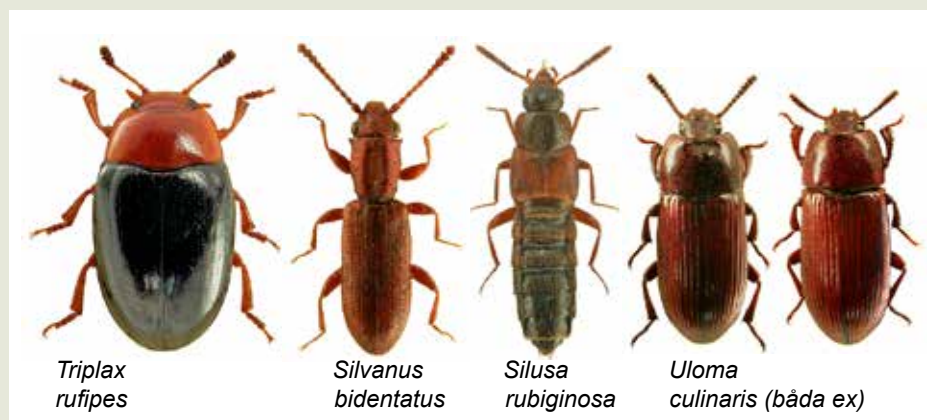
En liten brun kula på max 1mm som lever i lös murken ved på grova lövträd, ofta bok. I Sverige är den endast funnen i Skåne och Blekinge. Noterades med ett par individer i Ö. Ringarp.

Tre kortvingar *Silusa rubiginosa* (Erichson, 1837) VU, *Carphacis striatus* (Olivier, 1795) VU och *Thamiaraea hospita* (Märkel, 1845) NT.

Det är kortvingar som lever vid savflöden på äldre träd i jakt på fluglarver och liknande. Fynden är spridda i södra Sverige men alltid i äldre skog. Enstaka fynd i Ö. Ringarp av *C. striatus* och *S. rubiginosa* medan *T. hospita* noterades i Ånalt.

Större sågsvartbagge *Uloma culinaris* (Linnaeus, 1758) NT

En brun och lite större skalbagge som lever i murken lös ved på grova lågor eller träd av olika lövträd. Ett par fynd i Ö. Ringarp.

Svartvingad svampbagge *Leiestes seminiger* (Gyllenhal, 1808) NT

Huvud och halssköld är röda i kontrast mot de svarta täckvingarna. Lever i den murkna veden i invid fnöskticka och klibbticka. Föredrar lövträd såsom bok och björk men kan även gå på barr. Funnen i nyckelbiotopen Ö. Ringarp.

En rödvingebagge *Erotides cosnardi* (Chevrolat, 1829) VU

Skalbaggen är bruntonad och täckvingar är rutmönstrade. Arten lever i grov murken ved av främst bok i äldre bokbestånd. Funnen i nyckelbiotopen Ö. Ringarp.

Fyrfläckad vedsvampbagge *Mycetophagus quadriguttatus* (Müller, 1821)

NT

Detta är en av flera vedsvampbaggar med liknande utseende bruna med flera gula fläckar på täckvingarna. Alla arterna i släktet är knutna till svamp på olika sätt. Den fyrfläckade vill helst ha svampig lös vitrötad lövved. Funnen i Ånalt.

En barkbagge *Synchita variegata* (Hellwig, 1792) NT

Denna är fläckig och med små borst som en liten ryamatta. Lever främst på stubbdyna på bok i Sverige. Funnen i Ånalt.

En fuktbagge *Atomaria diluta* (Erichson, 1846) NT

En liten halv rund, jämn brun art i ett stort och svårbestämt släkte. Noteras ofta i håliga träd i äldre lövskogar. Funnen i Ånalt.

En fuktbagge *Cryptophagus cylindrellus* (Johnson, 2007) NT

Även denna i ett stort svårbestämt släkte. Okänt leverne men ska noteras på nyligen döda granar och grenar vilket finns i området vid Ånalt.

*Leiestes
seminiger*

*Mycetophagus
quadriguttatus*

*Synchita
variegata*

*Platycis
cosnardi*

Långryggad barkvapenfluga *Eupachygaster tarsalis* (Zetterstedt, 1842) NT

En liten fluga med en utskjutande del bakåt på ryggen. Flugan kryper mest på trädstammar medan larven lever i murken ved under bark eller i mulm i håligheter. I Sverige har den främst noterats på alm men går även på bok. Funnen i Ånalt.

Sammanfattning

Dessa tre bokskogspartier ligger relativt nära varandra och man kunde tänka sig att resultatet från inventeringarna skulle bli rätt lika. Här kompletterar de varandra och visar på värdet för den biologiska mångfalden med flera områden intill varandra.

Den biotopskyddade bokskogen i Östra Ringarp är ett bra exempel på hur viktiga dessa skyddade skogsmiljöer är och där de fungerar som "stepping stones" i landskapet för arter knutna till bokskogen i den annars rätt triviala skogen som i dag domineras av gran. Här i södra Sverige bör man skapa och skydda fler av dessa bokskogsrester och knuta ihop dem i en större landskapstanke. Allt för att arter knutna till något i denna miljö ska kunna sprida sig till fler platser. Naturligtvis gäller detta även för andra naturmiljöer.

Nyckelbiotoperna kompletterar biotopskyddet men har inget rejält skydd idag tyvärr. Här behöver man tänka om och verkligen förstå värdet med skyddade mindre skogspartier.

I Östra Ringarp kommer träden bli grövre och mängden död ved kommer troligen att öka. Så vi hoppas på flera boklevande arter vid nästa omgång av inventering. Vi får hoppas att detsamma gäller för nyckelbiotoperna.

Tack

Inventeringarna genomfördes på markägarnas goda initiativ.

Insekterna i ringarpsskogen – vems perspektiv gäller?

Janne Johansson (text & foto)

Håkan Lundkvist redovisar i sin artikel här ovan, "Insekter i några bokskogar inom Örskelljunga kommun", de viktiga insektsarter som han funnit i det biotopskydd som upprättats för en del år sen intill Hjälm sjöns östra sida. Men Håkan vidgade också perspektivet och jämförde resultatet med det han erhållit från två andra närliggande, delvis likartade skogsområden. Sina resultat från biotopskyddet summeras i Håkans rapport på detta vis:

"Totalt noterades 321 olika insektsarter och ett par landsnäckor under 2021 och 2022 (Bilaga 1), där majoriteten är vedanknutna. Noterade arter skiljde sig en del mellan åren, 2021 noterades 201 arter och under 2022 noterades 229 arter. Totalt noterades 11 rödlistade arter varav 3 VU och 8 NT. Alla röd-listade arter är knutna till död ved och/eller trädsvamp. Alla uppgifter

Biotopskyddsområdet i Östra Ringarp domineras av bok; stengärde går genom området

*har under 2022 rapporterats in till Artportalen. Resultatet visar på en bokskog med stor artmångfald med flera sällsynta och rödlistade vedlevande skalbaggar knutna till äldre bokskogar. Särskilt intressant är förekomsten av bokbarkglansbagge *Rhizophagus brancsiki* VU, kortvingen *Carphacis striatus* VU och dvärgstumpbagge *Aeletes atomarius* NT.”*

(Sammanfattning från den 18-sidiga rapporten: Lundkvist, H. 2023. Östra Ringarp, Inventering av vedinsekter 2021 - 2022. Naturcentrum AB i pdf.)

När jag berättade om undersökningen och dess resultat för min storasyster, blev förstås hennes spontana motfråga: *”Oj då, det var väl inte bra, då får du kanske inte avverka som du vill!”*

Som skogsägare har man som bekant ett förvaltarens ansvar att leva upp till, man har alltså ett ansvar för hur skogen, skogsmarken sköts, att hänsyn tas till både enskilda arter och skyddsvärda naturtyper. Träd och skog är inte bara ett sparbankskonto som man lite efter eget behov förfogar fritt över. Under senaste årtiondet har debatten, diskussionen kring skogsnäringens ansvar blommat upp här som där. Allmänt sett är det onekligen så att det är naturlandskapet som tagit väldigt mycket stryk under senaste seklet; detta är ganska otvetydigt.

När en markägare eller en entreprenör (typ Södra, Sydved) ska göra en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen, ska man uppge vilka natur- och kulturvärden som finns i aktuellt område. Efter att ha studerat ett antal sådana skrivelser finner man att det verkligen är mer regel än undantag att skogsägaren, entreprenören, nästan med en viss elegans, lämnar detta område blankt (i sin avverkningsanmälan) ... *”nja, några bevarandevärda arter finns det inte här... inte vad jag vet i alla fall.”* Och vem ska ta reda på vad i dessa sammanhang, vem ansvarar för att adekvat kunskap tas fram? I intervjun med Gunnar Isacson på annat håll i tidskriften framgår det t.o.m att regering och riksdag förbjudit Skogsstyrelsen att ta fram behövligt inventeringsmaterial för att klara sin egen ålagda uppgift, *Sich! Inte är det logiken som härskar i dessa sammanhang!* Det tycks finnas hur mycket som helst med problem och tvetydigheter i skärningspunkten skogsbruk och aktiv naturvård. Och det är verkligen sorgligt att våra riksdagsmän får fortsätta agera mot allt bättre vetande! Varför dessa ageranden får fortsätta? Oj, det är snart val igen. Då tolkar man äganderätten som f-n läser bibeln. Sannerligen.

jannerlingarp@gmail.com

”Tio tankar om skogens framtid” - citat från Erik Westholms bok

Erik Westholm

Svenskt skogsbruk i kris

Det svenska skogsbruket genomgår en djupgående kris. Under 150 år handlade det mesta om att öka tillväxten i skogen så att vi skulle få ut mer exportinkomster, arbetsmöjligheter, virke, produktion av papper och förpackningar. Allt skogsbruk som såkrade tillväxten av ny skog kallades för hållbart skogsbruk. Under de senaste åren har andra frågor trängt sig in i skogsnäringen. Skogsbruket måste nu förhålla sig till klimatkrisen och krisen för den biologiska mångfalden. Själva naturen förändras och det tvingar fram en ny syn på hur skogen kan och bör brukas. Det handlar om ökad risk för bränder, torka, stormar, insektsskador m.m. Svåra avvägningar står för dörren och det krävs ett mycket bredare synsätt på skogens roll och brukande än tidigare.

Det svenska skogsbruket utvecklades under 1900-talet som andra industrier genom mekanisering, specialisering och rationalisering. Kalhygget blev den produktionsform som gav skalfördelar och sänkte kostnaderna. Kunskapen om just den typen av skogsbruk förfinades över tid. Hur det skulle gå till växlade däremot över tid och inom vida gränser.

* * * * *

De kritiska miljöfrågorna

2022 enades världens länder (188 på plats) om ett nytt globalt ramverk och en strategisk plan för att bevara den biologiska mångfalden. Alla länder som har undertecknat och ratificerat den har åtagit sig att bidra till det gemensamma arbetet för att uppnå konventionens mål. Målet är att vända den negativa trenden och att stoppa utrotningen av djur och växter.

Frågan borde handla mera om hur mångfalden i produktionslandskap kan bevaras. Hur stor del av biologisk mångfald och ekosystemtjänster ska finnas kvar i produktionsskogen? Det sättet att tänka leder till den nödvändiga diskussionen om hur politiken ska hantera att olika mål för skogen kräver olika skötsel. Om vi anser att skogen måste uppfylla olika mål – för klimatet, mångfalden, kvalitets-virkesproduktion, biomassa, jakt, renskötsel, bär- och svampproduktion och rekreation av olika slag? Då behöver vi olika skogar och olika skogsskötsel också i det brukade skogslandskapet. Det behövs ett aktivt skogsbruk som stödjer mångfald och andra nyttor ur skogen. Sådana arter som behöver kontinuerligt träddäcke under lång tid behöver alternativ till kalhyg-

gen. All den mångfald som ännu inte är hotad kan inte hanteras i den förenklade uppdelningen mellan reservat och produktionsskog. Den måste bevaras i skogen som helhet.

Av de utvärderingar som gjorts kring miljömålen och i rapporteringen kring det svenska Art- och habitatdirektivet framgår att viktiga livsmiljöer för skogslevande arter minskar i både areal och kvalitet. Skogslandskapet är fragmenterat och förändras snabbt.

Naturvårdsverket bedömer att det krävs kraftfulla insatser för att hejda utarmningen i Sverige: *De mest brådskande hoten mot biologisk mångfald, som förlusten av skogar med höga naturvärden som kontinuitetsskogar, behöver hejdas med ganska omedelbar verkan medan en omställning till ett skogsbruk anpassat till den biologiska mångfalden troligtvis kan styras stegvis. För att hejda förlusten av biologisk mångfald i produktionsskogen behövs styrmedel som kan ta hänsyn till variationer i landskapet. Skogsavverkningen i dagens skogsbruk har stor negativ påverkan på fler än 1 400 arter.*

(citrat från Westholms bok, utgiven 2024)

Erik Westholm

är kulturgeograf, professor emeritus vid institutionen för Stad och Land vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Han har under lång tid utvecklat kunskap om hur framtidens landsbygd och jord- och skogsbruket formas av intressen, strategier och processer i gårdagens och dagens samhälle.

Personer på Skogsstyrelsen marker ut biotopskyddets gräns; granskar dessutom områdets mossor

Besök av ”Inventeringen Skånes mossor”

Janne Johansson (text & foto)

Under 2024 fick jag två gånger vara med när deltagare i inventeringen av Skånes mossor besökte delar av Örkelljunga kommun. Först ut var Magnus Magnusson som den 30 maj ägnade drygt 5 timmar åt att leta mossor i biotopskyddet i Östra Ringarp. Flera månader senare, torsdagen den 12 september, var det förutom Magnus även mossvännerna Carl-Axel Andersson och Leif Runesson som förlade all sin kunskap i mossletning till en storruta (5 km x 5 km) i trakterna mellan Hjälm sjön och Lärkesholmssjön. Jag klipper in de minireferat av besöken som finns på ÖbN's Obs-sida (på hemsidan).

Mossinventerare, fr v Leif Runesson, Magnus Magnusson och Carl-Axel Andersson

Torsdagen den 30 maj

Idag ägnade vi drygt 5 timmar åt att inventera, leta efter mossor i Biotopskyddet i Östra Ringarps bokskogar. Jag hade förmånen av att ha Magnus som behövlig mossexpert - kollektivt hitrullad från Lund.

Magnus är en av bara tiotalet mossvännar som sen 2007 tagit på sig gigantuppgiften att kartlägga hela Skånes mossflora. Helt enorm uppgift!! Efter det att Skånes kärlväxter inventerats färdigt hade man hoppats att många duktiga inventerare skulle ”kasta sig över” den nya utmaningen med mossorna. Men riktigt så blev det inte. Nu många år senare börjar man dock se slutet, kanske kan en ny spännande mossflora för Skåne se dagens ljus om 3-4 år?

Vid dagens inventeringsarbete var det nog bortåt 50-talet arter som granskades av Magnus vaksamma argusöga. Det var frullanior, platt fjädermossa, fällmossa, vedblekmossa, bäckskapania, guldlockmossa, nervveckmossa m fl, m fl Alltid så roligt att i fält få exkurera med personer som kan betydligt mer om både arter och ekologi än en själv!

Torsdagen den 12 september

Idag fick jag följa med Carl-Axel Andersson, Magnus Magnusson och Leif Runesson när de gemensamt letade mossor i en inventeringsruta som inbegriper bl a Spångabygget, Hjälm sjöns och Lärkesholmssjöns omgivning. Först lade vi ner några timmar uppe vid slätterängen i Spångabygget. Långsamt sökte sig det mossiga gänget (från Hässleholm resp Lund) med sina

Mossinventering på slätterängen vid Spångabygget

mossfokuserade blickar ner och framöver i den slagna ängsmarken. Vad jag förstår hittade de åter de arter som länsstyrelsen för något decennium sen letat fram, men glädjande nog kunde kunniga ögon även lyfta fram den säregna dunmossan. Några bilder fick dokumentera.

När inventerarna hittar arter med "beläggstvång" plockar man upp pappersblad som vikts ihop till fickor. När man stöter på andra arter som är lätta att förväxla med andra mossarter - ja, då blir det åter att arkivera, plocka hem, studera i mikroskop på "hemmet"...

Vi var ute nästan hela dagen, det var roligt höra deras inbördes resonemang om än det ena mossfyndet, än det andra. Bryologin, mossvärldens egen veten-

skap... ja, den kräver sina envetna, erfarna entusiaster!!

Så roligt att få "hänga på" dessa ideella, generösa mossvänner! Och så roligt att det finns så mycket mer att lära sig om omgivningens "bottenskikt". Eller om trädstammarnas egna liv.

Skåneinventeringen av landskapets mossor började 2007; kanske är den fullbordad 2027. Och allt görs i ideell regi! Heders!

Mossor i bokskogen i Östra Ringarps biotopskydd

I denna mossiga artikel fokuserar vi på vad Magnus Magnussons skarpa, erfarna inventeraröga hittade i ringarpsskogen. Biotopskyddets gränser blev också gränserna för var vi letade - ofta granskade vi högstubbar och nedre delen av olikartade bokstammar. Stenblock täcks ju ofta av olika mossarter och ibland växte vissa arter mer direkt på marken. Det gäller att ha ögon för hur områdets biotoper växlar i olika delar av undersökningsområdet; då brukar gärna nya mossarter dyka upp.

I min egen barndom, uppväxt hände det, ett flertal sommarkvar, att jag skulle ner till Lasapella för att bada tillsammans med kompisar. Eftersom jag bodde på fars gård i Östra Ringarp strax intill, var det enklast att studsa fram längs den lilla sjöstigen. Det var ca en halvkilometer bort till sandstranden i den lilla badviken.

Med den lille pojken återuppväckta minnen från sommarkvaren fröjder, när den jämna, kuddiga, olikstora blåmossan kom i hans väg. Så mjukt pojktårna, fötterna kunde landa där... Tror där fanns denna blåmossa på flera meters sträcka utmed stigen. Ett annat namn på mossan var förr falsk vitmossa. Hade mitt huvud varit lärt som Magnus' mosshuvud hade jag kanske framkvittrat artens latinska namn, nämligen *Leucobryum glaucum*.

Mossdagen med Magnus i biotopskyddet

För mig som halvamatör på mossområdet, kan jag kanske först bocka av ett gäng arter som jag nödtorftigt känner igen. Stor tujamossa, husmossa, väggmossa, cypressfläta (tidigare kallad bergklommossa), kvastmossa, stor kvastmossa, skogsbjörnmossa, blåmossa, skärbladsmossa... Men Magnus hitta betydligt fler mossarter, där borta i gränslandet till vad mitt namngivande förmår. Vad sägs om arter som atlantärgmossa, fällmossa, plattfjädermossa, trubbfjädermossa, hjälmfrullania, klippfrullania. Flera av dessa arter indikerar, signalerar allmänt sätt större naturvårdsvärden i skogen.

I en av bokar dominerad skog är dess slutenhet i trädkrone-nivå något som gör att växtligheten på marken är smått obetydlig, framförallt vad gäller kärlväxter (som harsyra, skogsstjärna ekorrbär), men för mossrikets del hittar vi istället ganska många arter på de olikartade bokstammarna. Ibland är stammarna helt "inväxta" med diverse arter som cypressfläta, fjädermossor, inslag med

fällmossa, stor gräsmossa. Den ökande rikligheten med död ved skapar miljöer för även andra arter. Frullaniorna har lite eget växtsätt. Ner mot stranden till Hjälmjön tillstötter ytterligare arter.

Till slut görs här en uppräknig av ett ytterligare gäng med mossor; sammanlagt fick Magnus ihop ett knappt 50-talet arter i biotopskyddet. Råttsvansmossa, mussvansmossa, bandmossa, bäckskapania, klippskapania, vedblekmossa, guldlockmossa, smaragdmossa, stor näckmossa, spärrsprötmossa, fingermossa, trådbryum, krushättemossa, hednervmossa, bräkenfickmossa, fickpellia, tandsäckmossa, jordtrådmossa, platt skimmermossa, bäckgräsmossa, bäckblekmossa. Inte lär man sig utseendet på en mossa genom denna långa uppräknig av mossnamn, men själv tycker jag faktiskt det är en njutning att bara smaka på själva orden, namnen. Läs dem än en gång!

janneringarp@gmail.com

Fällmossa

Platt fjädermossa

Stor thujamossa

Dunmossa

Spörkapslar

Hättemossa

Lysmossa

Inventeringen av Skånes mossor (text från LBF's hemsida)

Lundabygdens Botaniska Förening (LBF) drog 2007 igång en landskapsomfattande inventering av Skånes mossflora. Avsikten är att bygga vidare på och förädla de erfarenheter och den kompetens som vi samlat på oss under 15 år av kärlväxtinventering inom projekt Skånes Flora. Skånes mossflora är mycket bristfälligt känd och vi har redan under projektets första år gjort massor med spännande nyfynd. Samtidigt är det väl känt att många mossor drabbats hårt av sentida miljöförstöring och landskapsomvandling varför många arter befaras ha försvunnit från landskapet eller bedöms vara starkt hotade. För att klargöra vilka arter som är hotade och hur de skall kunna skyddas krävs betydligt mer kunskap än vad vi har i dag.

Ett annat syfte med projektet är att sprida kunskap om mossor såväl till naturintresserad allmänhet som till professionella naturvårdare. För att kunna genomföra projektet krävs också att vi utbildar presumtiva inventerare. Föreningen har därför initierat en serie kurser och studiecirkelar på olika nivå. Är du intresserad av att lära dig mer om mossor är detta ett gyllene tillfälle!

Projekt Skånes Mossor bygger på att landskapet Skåne delats in i 531 rutor 5 x 5 km och i varje sådan ruta väljs ett antal inventeringsobjekt ut. Förutom dessa fördefinierade objekt skall inventerarna själva leta upp och inventera ytterligare intressanta objekt. För varje enskilt objekt skall en komplett artlista upprättas. Bland de fördefinierade objekten finns alla landskapets naturreservat, nyckelbiotoper, källkärr, finare naturbetesmarker, kyrkogårdar och intressanta kulturmiljöer.

Falsk vitmossa

Vad är det att kunna en växt...

Förlorar du tingens namn så förlorar du också kunskapen om dem, skriver Linné.

Han tyckte om den sentensen som han kanske hade lärt sig redan i skolan: Nomina si pereunt, perit et cognitio rerum.

Också intresset går förlorat. Inte ett enda skolbarn kan förmås intressera sig för växternas fysiologi om det inte går att hitta några fästpunkter i det gröna virrvarret. Inga vuxna skulle bry sig om en hotad arts vara eller icke vara om den inte hade ett namn, kunde framkallas i en inre bild och med glädje bli igenkänd ute i markerna.

Jag orienterar mig i en variation som tycks utan gräns. Men jag hittar fästpunkter. Namngiven står växten fram med något som liknar förtrolighet eller till och med ett djupare samband mellan oss som det är svårt att sätta ord på.

Hur skulle jag kunna känna mig hemma i den gamla granskogen med hackspettens hål i stammarna om jag faktiskt inte kände igen tall, asp, gran och björk och alarna med grön strumpa av mossa längst ner, lingon skvattram, ljung, blåbär, kråkbär och blådagliga odon, den fräcka kruståteln, harsyra, ekorrhör, sirlig skogsstjärna, väggmossa, husmossa, kammossa och några mossor till som jag faktiskt numera känner igen, bägarlavar eller ens kantareller?

Vad skulle det vara för värld för mig om den inte ständigt genom vandringar och sedan genom bladdrandet i flororna hemma vid köksbordet presenterade sig och gav mig igenkännandets glädje nästa gång vi sågs.

Kerstin Ekman & Gunnar Eriksson, ur "Se blomman"

Tidskriften Alcedo 1979-2024 - lokalt nedskrivna verkligheter

Janne Johansson (text & foto)

Alcedo-redaktionen bestod till en början av Peter Hector, Mats Lindgren och Janne Johansson. De två förstnämnda, Peter och Mats, hade under tid "pryat" som extrareportrar på Engelholmaren, Nordvästra Skånes Tidningar, medan den tredje personen, ringarpspojken Janne, återvänt till hemorten för att tillsammans med Peter påbörja biologistudier i Lund. Även Janne hade under senare år sysslat med litteratur och varit deltagare i en "Skapande svenska"-termin i Uppsala.

Mats kom att berika den lilla redaktionen under tidningens första fyra år, medan Peter länge och troget höll sin hand över det medlemsblad som från och med 1984 kom att döpas till *Alcedo*! Namnet hänger samman med kungsfiskarens latinska släktnamn, som är just *Alcedo*. Peters flit slutade inte förrän 2005. Olika personer har givit av sin tid för att hålla liv i medlemsbladet. Janne har till synes lite "fantasilöst" fortsatt med sitt artikelskrivande (mer om detta längre fram) och är nu även med om att lägga ner sitt eget engagemang och troligen även själva utgivandet av den 46-åriga tidningen. Som om allt har sin tid.

Pelle Lippe gjorde ett gästspel i redaktionen 1983 och två år därefter, 1985, intog Perry Vigelsbo med "försynte" steg sin plats i nämnda redaktion. Hans roll i arbetet har under tidningens alla år varit den att med hjälp av kameran sin hitta bra, passande bildmotiv för det kommande Alcedonumret! Onekligen en tacksam medarbetare att så smått alltid ha tillgång till.

Peter och Janne var väl länge drivande för tidningens liv och leverne; drygt 25 år huserade vi tillsammans. På något sätt kanske vi kompletterade varann på ett bra sätt, Peter hade säkert en "mjukare" känsla, han bidrog med en mängd tecknade framsidor och i sina artiklar, textsidor var det ofta Flinkasjöns liv som återgavs med inlevelse och sakkunskap. Tyvärr dribblade kommunen bort möjligheten att restaurera och framskapa en fin framtid för den lilla fågelsjön. Okunskap och ovilja. En konst som man ännu är smått mästare på. Det måste sägas.

Om jag i sammanhanget ska skriva ner några egna, självvalda ord om min egen roll i tidningens liv... Nja, blir ju lätt lite krystat. Men av någon anledning har antalet artikelsidor från min penna blivit smått obegripligt stort. Men även detta har sin förklaring. Både mindre men ofta även längre artiklar kom i dagen. Kanske kan man säga att vårt smått sargade, förglömnda kulturlandskap ofta lyftes fram av flertalet artikelförfattare. Kunde gälla ängar med blomster, betad skog från förr och skogshönsens borttrinnande från nordväst-Skåne. Kunde vara inlägg om fysisk planering i en liten skogsbygdskommun utan egentlig egen kompetens inom natur, kultur.

Medlemmar ur Örkelljungabygdens Natur - vilar på mäktig "låga"

Behoven av datorkunskap fanns säkert med när Patric Carlsson (1996-99) och Tony Svensson (2000-2007) gjorde viktiga insatser i det framtida hanterandet av nygjorda Alcedonummer. Och som handen i handsken var Zigges välvilliga inbrott i redaktionen när Tony lämnade vår tätort. Mellan åren 2008-2019 var verkligheten sådan att Zigge tog huvudansvaret för formerandet av det allt mer ”moderna” medlemsbladet, förhoppningsvis med läsvärda texter, bilder. Under åren 2014-2018 var även Lena Ottosson och Pär Svensson inskrivna i redaktionen fast kort därefter, under åren på 2020-talet, blev det Pär med sin känslighet och sin kreativitet som själv tog på sig att redigera, layouta våra sista årsskrifter, våra sista Alcedonummer. Nu blev alltså varje ny utgåva som en årsskrift och flera av tidningarna blev näst intill som små böcker. Här står vi nu – med vårt sista framtröskade tidskriftsnummer. Vår hjälp med detta nummer har Thomas Johnsson varit; så behjälplig! Visst hade vi gärna sett andra ta över ansvaret för att hålla liv i vår Alcedo. Men det är i dagsläget svårt se någon ljusning.

Olika fakta om vårt medlemsblad, Alcedo-tidningen

Det är smått dömt att misslyckas när man ska axla uppdraget att ge en hyfsat rättvis bild av Örkelljungabygdens Naturs medlemsblad under inte mindre än 45-talet år. Vi gör dock ett försök. Om vi inkluderar innevarande årsskrift, 2025, är det sammanlagda sidantalet nästintill 5.000. Det känns tillfredsställande att merparten av dessa sidor, dessa tidningsnummer består av fakta, nyheter med lokal fördjupning. Vilken förening kan ståta med detta?

Antalet utgivna, tryckta medlemsblad, Alcedo, under åren 1979-2019: 123 nummer (i regel 3 nr/år)

Antalet utgivna, tryckta årsskrifter, Alcedo, mellan åren 2021-2025: 5 årsnummer. Två extranummer till Skånemässa; 80 sidor.

Sammanlagt inbegriper utgivandet av ovanstående: nära 5.000 sidor (nästan uteslutande i A5-format)

Givetvis har många skribenter hjälpt till att göra tidningen omväxlande och förhoppningsvis läsvärd. Vi gör här nedan en delvis rapsodisk genomgång, uppräkningsvis med kanske nyckfulla, slumpvisa nedslag.

* * *

Vår nästan ”ständiga” ordförande, **Kjell Karlsson**, kunde med ålderns rätt glädja sig åt att många av hans adepter alls inte övergav naturen och naturvårdsaspekterna i livet. Han skrev i Alcedo några blänkare där han lyfte fram några jubileum som föreningen firade, det kunde vara själva föreningens, Örkelljunga Fälthbiologers 20 års dag (startåret var 1962), 30 års dag, 40 års...

Men Kjell var också stolt över vår tidning och skrev i december 1998 ett inlägg om Alcedotidningens 20-års dag! Vi fick också Kjell att minnas bak i tiden, om en smätt dräplig tjädermorgon nära Fluge sjö..

Minns ju hur fascinerad Kjell Karlsson var av både växter och fåglar; ja, när Kjell fick chansen att bygga upp sin egen trädgård i kant mot Pinnån, så tog han verkligen den. Kjell var nog duktig, noggrann som bokhållare till firman Håleryd, men bestämt hade han passat än bättre som trädgårdsmästare.

* * *

En av våra flitigaste skribenter, med ganska stark fokus på fåglar, har **Björn Herrlund** varit. En lång serie med presentation av kommunens andfåglar sträcker sig mellan Alcedo dec 2000, då artikeln hamnade om brunanden, fram till dec 2012 då stjärtanden fick avsluta sviten. Sammanlagt 17 änder, artiklar fick beredas plats i olika nummer av tidningen. Att fåglarna ligger Björn särskilt om hjärtat förstår man när man ser andra rubriker som "häck-fågeltaxering i Lärkesholm", "Häckfågel vid Pinnån" eller flera artiklar som handlar om våra holkserier. Han har också skrivit om starkt hotade fågelarter i kulturlandskapet – som storspoven, tofsvipan och stenskvättan. Och om storlommen, göktytan och förstås även om orren.

* * *

Peter Hector var länge av största vikt när redaktionen samlades och skulle försöka få ihop nästkommande tidning. Ett mångtal år höll vi till på kontoret hos Pierre Hector, ett stenkast från Pinnån. Jag har tidigare nämnt att Peter var den skådare som följde livet i Flinka sjö mest seriöst, men en annan artikel hade rubriken: "Hjälmsjön – en fin rastlokal för sträckande änder" (april 1979). Andra texter kunde handla om Pinnåslåtter, om holkprojektet, om "Svensk fågelatlas", om gladan, om kräftpestens uppdykande. Och tillsammans med JJ skrev han om sitt Västra Ringarp och om Grytåsaskogen.

* * *

Undertecknad, Janne Johansson, satt ju länge, kanske alltför länge i Alcedotidningens redaktion. En ansvarsfull post, ibland lite alltför tidskrävande. I egna, ibland tillsammans med andra naturvänner skrevs många artiklar. En tidig JJ-skröna hade fått namnet "*Mossor och människor*" och skrevs 1978, på en "skapande svenska"-kurs i Uppsala. Det var en skildring om skogens moss-samhälle och hur detta krossades av traktens skogsvaktare, av det brutala skogsbrukarsamhället. När berättelsen publicerades i vårt medlemsblad hotade "rättaren" på Lärkesholm att avsluta sin prenumeration i föreningen!

Några andra nedslag kan göras. En intervju med Nils Lilja, om fåglarna i Perstorp. Upptäckten av ormbunken skuggbräken, i Årröd 1986. "Skogsdikning – en diskuterbar verksamhet", publicerad i maj 1988. Det blev en ganska omdiskuterad artikel bland både skogsägare och skogsmyndigheter! Detsamma kan sägas om en olaglig dikning i Nissakäll! Inlägg och ifrågasättanden av att anlägga en golfbana i ett natur- och kulturområde.

En naturkunnig, skogskunnig person som flera gånger "nyttjats" för artiklar är Nils Rosenlund. Ortstrogna kattugglor och "Vinterbadare", strömstarrar, huvudrik hobby, "Femtio år i nyfikenhetens tjänst" (juni 2009) och nu för något år sen: *Nils Rosenlund med skogen i fokus – och fåglarna* (febr 2022)."

Kulturlandskapet med både brukare, växter och fåglar passerar förbi i bred ström, exv Westra Ringarp, Grytåaskogen, Årröd, Esborrarp och Troedstorp, "Ljungaskog och det gamla kulturlandskapet", Värnsjö by, "Oxarnas skog", "Väderön i Sånnestorp", "Yngve Eliasson och en Attarpagård", "Stenbrytare av rang", Ingeborrarp i Rya socken – växter, kulturlandskap, friluftsmuseum", "Glimtar från gårdagens kulturlandskap – Smörmyr och Västra Ringarp", "Lantlivet och dess fåglar för 70 år sen", "Liens och mulens landskap i Ramnekärr", "Ekholm – en by med olika ansikten".

Men det ska sägas, framhållas att för några artiklar har jag haft hjälp av andra skribenter.

"Våra" två slätterängar, den i Ramnekärr (Unossons) och den i Spångabygget, finns presenterade i ett flertal artiklar och under senaste årtiondena har skog, skogsbruk och... oftast brist på naturvård givit upphov till både ljusa och mörka skildringar. Skånsk skogsstrategi kan betyda så olika i olika människors hjärnor. Även sjöar och vattendrag har varit företrädade i medlemsbladet, kan ha gällt bottenfaunan, fiskevården, sjöfåglarna... och vårt historiska behov av vattenkraft.

* * *

Scoutlegendaren **Zigge (Leif Sigbo)** kom under 1970-talet att lägga allt fler timmar på naturstudier och fältbiologi. Snabbt blev hans målsättning att inventera Örkelljunga kommuns alla växter, ja, kärlväxter, men Ziggas allra första Alcedo-artiklar kom att handla om kommunens orkidéer. I december-numret 1986 startade han upp sin långa serie om "Floran i Örkelljunga"; det blev hela 23 Alcedo-texter, den sista publicerades i maj 1998. På hemsida finns en redovisning av hans enorma insatser på botanikområdet, men här finns också publicerat hans genomgång av ett antal herbarier.

*Leif Sigbo (Zigge) undervisar några
exkursionsdeltagare*

Tony Svensson

Patric Carlsson berättar och visar "sina" trollsländor

Zigges engagemang för undersökningen av *"Floran i Ingeborrarp och Rya"* och *"Floran i Årröd"* ledde till artiklar i Alcedotidningen både 2008 och 2013. Enskilda arter kunde också ägnas intresse, exv smörbollar, granspira, skvatt-ram, strimtag (nyupptäckt för Sverige 2005), och *"Historien om ett björnbär"*. År åsljungabjörnbäret verkligen en egen art, Zigge vänder och vrider. Slutligen kan nämnas att Zigge tog på sig uppdraget att skriva om växter i de temanummer om mossar resp sjöar och vattendrag som genomfördes. Zigge ledde gärna och generöst ett flertal botanikcirklar och han strödde ut sitt kunnande även i andra sammanhang.

Under de många år som Zigge tog sig an chefsskapet med att framta nya Alcedonummer var hans insatser av avgörande betydelse. Kommer ihåg hur han kunde lägga hela natten innan manusets avlämnande till tryckeriet med att granska, lusläsa detsamma.

* * *

Vår Alcedo-tidskrift är av sina rutiga, randiga skäl ofta "överbefolkad" av fåglar, fågelartiklar. En som de senaste trettio åren har fördjupat det lokala skådandet är **Patric Carlsson**, han tycks ha flertalet favoriter bland de bevingade och storlommen, tjädern och orren måste nämnas. ÖbN har sen länge försökt inventera, kartlägga skogshönsens närvaro (eller icke-närvaro) i skogsbygds kommunen Örkellunga. Redan 2002 var vi många som letade efter skogshöns och efter förekomsten av spillningar. Patric blev tillsammans med flera andra en ivrig, mycket kunnig "hemma-forskare" och ett flertal artiklar skrevs och publicerades både i Alcedo och därjämte i Anser. Inventerandet har fortsatt in i nutiden, men dessvärre har vi inte kunnat notera att dessa hemkära fågelarter på något vis har börjat återhämta sig. Tvärtom!

Den märkliga "kolonisationen" med lappugglor långt ner i Skåne följdes på nära håll av Kurt-Arne, Björn och Patric, men det var den sistnämnde som skrev texten i artikeln i Alcedo-tidningen: *"Lappugglor häckande i Örkellunga"*.

Patric var också tidig med att öppna sin ögon för fjärlarna, men snart därpå gav han sig än mer i kast med trollsländorna och deras fascinerande liv. Han var nästan den ende från ÖbN som deltog helhjärtat i projektet Skånes trollsländor och vi i Alcedo-redaktionen fick nöjet att ta in flera faktarika, fyndiga artiklar om dessa flygakrobater! *"Sandflodtrollsländans förvandling"* (dec 2015), *"Tvåfläckad trollslända i förvandling"* (okt 2017) och *"Kungstrollslända"* (juni 2018).

Patric Carlsson och **Peter Hector** var de två från föreningen som år 1999 stod bakom bedriften att sammanställa alla kända fågelobsar från vår kommun. Deras bok kom därför följdriktigt att få heta: ***Fåglarna i Örkelljunga kommun***. En enorm arbetsinsats!

* * *

Björn Herrlund och Janne Johansson fick 1988 tillfälle att samtala med **Nils-Ove Lindman** (Trottatorp, Sk Fagerhult) om hans stora, starka intresse för skalbaggar. Vid den tiden innehöll Nisses samling med skalbaggar inte mindre än 627 arter! Nisse var speciell på flera sätt och berikade vår Alcedo-tidning med nio olika artiklar, alla rubricerade med "Våra skalbaggar". I dec 1989 publicerandes hans första artikel, medan den sista, den nionde av dem fanns med i Alcedo's majnummer 1998. Lindmans artiklar var när de nådde oss i redaktionen prydligt skrivna för hand och de var alla egenhändigt illustrerade, ofta mycket prydligt det också!

Nils-Ove Lindman ställde även upp med att hålla i några insektscirklar! När Nisse avled var hans önskan att hans samlingar skulle komma vetenskapen till del. Efter samråd med hans bror kom samlingen att skänkas till Ekologihuset, zoologiska avdelningen i Lund.

* * *

Seth Nilsson efterträdde Kjell Karlsson som ordförande i vår förening (ÖbN) och även han var och är en förvaltare av traktens fördjupade fågelintresse. Tänka sig dessa: Kjell, Peter, Björn, Patric, Seth... Seth var en ambitiös ordförande och höll i fixandet av några utställningar. Däremot är antalet artiklar han är pappa till relativt få, men han puffade för att vi i Örkelljunga skulle hoppa på den trädtävling som Naturskyddsföreningen i Skåne dragit igång. Rubrikerna på några artiklar blev "*Evighetsträd i skånsk skog*" (sept 1999) respektive "*Evighetsträd. Var finns de största träden i Örkelljunga kommun*". Vart trädslag utgjorde förstås sin egen klass.

* * *

Att det i föreningen utkristalliserades vissa "ämnesområden" där liksom av sig själv enstaka personer växte sig huvudet högre än oss andra... kanske kan jag leka med orden på detta sätt. Zigges botaniska insatser på kärlväxtområdet måste räknas dit. Därför kunde man yvas extra när man hittat en "rar" växt innan master Zigge gjorde det. Tänker på den skuggbräkenplanta jag helt oförmodat hittade nere i Årröd 1986. Skalbaggs-nisse i Trottatorp hade redan

under tonåren fått denna insektsgrupp som sin stora hobby. Men den person som i relativt sen tid utmärkte sig stort på ett annat område, jo, det var ju **Tony Svensson**, som helt sadlat om, blivit biolog på heltid, med svamparna som djupintresse. Tony kom också att göra en viktig insats för att hålla liv i medlemsbladet Alcedo, som redaktör.

Nu till Tonys egna artiklar i vår tidskrift. Under slutet av 1990-talet genomfördes under flera år inventeringar av kommunens sjöfågel. Sammanställning och skrivandet av Alcedo-artiklar föll på Tonys lott. I septembernumret 1997 dyker uppmaningen om att plocka trattkantareller upp och två år senare startar Tony en cirkel om storsvampar. Förutom fler artiklar kring svampar, mykologi så finns det även en sida där vår svamputställning under Kulturdagen redovisas. Detta var ett återkommande, uppskattat evenemang och Tony var den vi lutade oss mot.

I majnumret 2000 berättade Tony om vårt lokala floraväxteri (oftast var Zigge, Janne, Perry och Eva H också med), en verksamhet som hölls i liv under ganska många år. Tony skrev också en artikel om backsippan i kommunen, en sällsynt kommuninvånare.

* * *

Åtskilliga fler har skrivit läsvärda texter för Alcedo under tid som passerat. Josefin Svensson har återberättat om minnen efter en resa till Lettland och tillsammans med Jacob von Post har de gjort en intressant resa i Bjärabygets skifteshistoria. Josefins svåger **Pär Svensson** har skildrat uppstarten av Örkellunga biparadis, men har också sparsmakt berättat om sin favoritmiljö, fjällen.

Evy och Lars Schale har sen lång tid funnits i föreningens mittcirkel och fina reportage om Stensån och restaureringen av densamma har fästs på pränt. Jörgen Andersson har i sen tid blivit outstanding på att namnsätta våra fjärilar och i att berätta om deras krav på hemmamiljön. Lennart Persson är en av våra kunniga ornitologer och Flinka sjö liksom Smörmyr är hans hemmalokaler. Han cyklar ofta, måste vara hans favorit vad gäller transportmedel.

Eva Persson, numera Hansen, skriver i maj 2005 om när hon fick uppleva närvaron av en tjäderhöna på orrleken i Smörmyr. Några år därefter utbildades hon till att bli utterspårare.

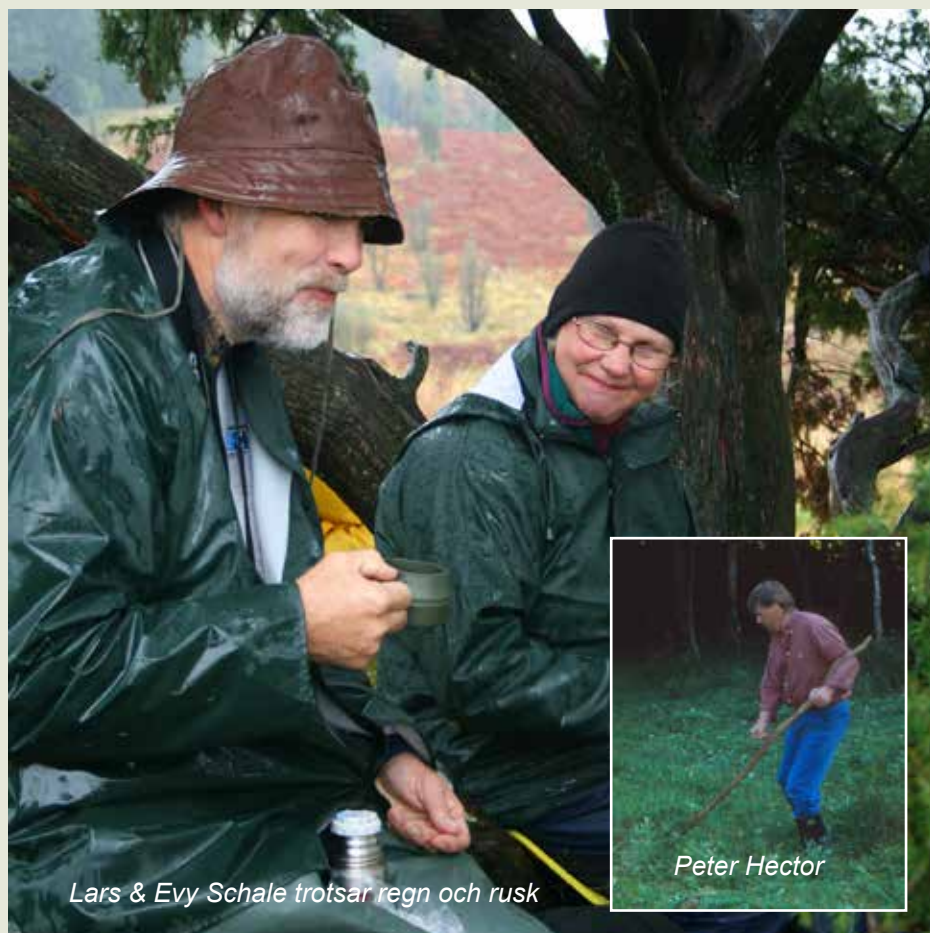
jannerlingarp@gmail.com

Janne Johansson

Perry Vigelsbo

Lars & Evy Schale trotsar regn och rusk

Peter Hector

Verksamhetsberättelse för Örkelljungabygdens Natur 2024

Örkelljungabygdens Natur har under verksamhetsåret haft följande styrelse: Ordförandeposten är fortsatt vakant, kassör Eva Persson/Hansen, sekreterare Pär Svensson, ledamöter Hanna Nilsson, Kurt-Arne Johansson, Marita Jönsson och Björn Herrlund. Inom parentes kan nämnas, att ordförande vid styrelsemötena har den varit, som är värd för mötena, som alternerar runt.

Under året har det som brukligt numera varit en del "ingrepp" i naturen, som vi bör ge våra synpunkter på. Eventuella solcellsparker är numera ofta förekommande, och fortfarande ligger den planerade parken i gränsområdet mellan vår egen kommun och Ängelholms, i fokus. Kontakter med Ängelholms Naturvårdsförening har tagits för att samordna synpunkterna, mest genom Pärs försorg. Vår förening har också besökt områden i vår kommun, där anmälan om avverkning kommit in till Skogsstyrelsen, där vi sedan har skickat in ett antal kommentarer, framför med hänsynstagande som bör tagas vid avverkningen.

Växtcirklar har under många år varit en viktig programpunkt i vår förening, så också under 2024. Drivande här har Janne varit. En vår- och sommarcirkel med fem träffar genomfördes med kärlväxter som huvudtema. "De vilda blommornas dag" är en uppskattad programpunkt, som ägde rum veckan före midsommar.

Exkursioner med fokus på fåglar finns fortfarande på programmet, även om fågelexkursioner har sjunkit i antal, jämfört med föreningens tidigare år. Årsmötet ni deltagar i är förresten föreningens 62:a. Naturnatten med fokus på nattliga läten i början på juni var en program punkt, och färden gick till Svenske myr, på gränsen till Småland. Här var det framför allt nattskärran som lockade, och visst fick vi både se och höra den. En så kallad skymningsvandring i

Lärkesholmsområdet hade vi i mars. Många fåglar lämnar oss efter häckningen, och flyttningen tar sin början redan vid midsommartid. Flyttfågelstudier blev det vid kusten mitten på september, och Hallands Väderö besöktes som brukligt på Annandag Jul, plus även en gång i början på maj.

Några, oftast välbesökta föredrag med bildvisning, har vi haft. På årsmötet i den förste februari, besökte Mats Bentmar oss. Ämnet, jo det handlade om vargen, ett rovdjur som numera även har blivit skånskt. Samma månad, hade Agneta Elmegård ett föredrag med titeln "Fukushima inifrån den röda zonen". Det handlade alltså om den tsunami som drabbade kärnkraftverket där 2011. Ett mycket välbesökt föredrag var det som örkelljungabördige Jan Svante Vanbert höll i biblioteket i oktober. Ämnet var Mayafolkets skriftspråk, pyramider mm. Jan har bott i Mexiko sedan 1980!

Sätterängen i Spångabygget fixades till även detta året. Fantastiskt lyckat blev det detta år: Nytt yngre folk slöt upp och slåttarna och det efterföljande ihopsamlandet flöt på bra. Vidare har Janne, Frosten och Björn ordnat till det lite för smörbollarna nedan Rya Kyrkoruin. Floraväxteriet har väckts till liv igen. Janne och Björn har besökt och rapporterat in ett antal hos oss mindre vanliga växter. Alla hittades inte, trots ett idogt letande.

Och, inventeringen av skogshönsen har fortsatt, alltså tjäder och orre, som får en allt mer bekymmersam situation hos oss. Vi i föreningen kan nästan kalla oss lite av någon sorts specialister efter en mängd inventeringar av dessa båda skogshönsarter.

Traditionen som hållit på en herrans massa år, är fjärdeklassarnas gökotta i Lärkesholmsområdet, oftast runt någon av sjöarna. Otroligt, vågar knappast skriva det, men vilket makalöst vackert väder, vi nästan alltid belönas med. Solen sken, och ingen nederbörd, humöret på topp hos alla barn, lärare föräldrar och guider. Hoppas något frö sås, att intresset för naturen väcks hos någon liten "fyra".

Björn Herrlund
för Örkelljungabygdens Natur, 250201.

Pär Svensson

Björn Herrlund

Eva Hansen

Kurt-Arne Johansson

Marita Jönsson

Hanna Nilsson

Spindelblomster

Dagar sedan. Vintern kom på novemberbesök. Minus-
grader. Granstammar föll mot växtfri mark.
Det var då jag krockade med en spindel. Den hade
dalat från sin barrgren, hängde. Bara hängde.

Spindelvinter
Spindelblomster

Spindelblomstren intill barrskog och myrmark. Avse-
värd avverkning. Fäje myr. Nattskärrshygge.
Växterna bara kommer och går. Vi människor
har viktigare saker för oss. Blommor?

Spindelvintern blommar
Spindelblomstern dör

Janne Johansson

Styrelsen

ORDFÖRANDE

Vakant

KASSÖR Eva Hansen, Ingas väg 7, 286 91 Örkelljunga,
tfn 070-830 14 27, evahenny@hotmail.se

SEKRETERARE Pär Svensson, Klockgatan 21, 286 34 Örkelljunga,
tfn 076 775 44 75, svensson.par@outlook.com

LEDAMOT Björn Herrlund, Ekorrstigen 3, 286 35 Örkelljunga,
tfn 070-951 53 23, bjornherrlund@gmail.com

LEDAMOT Kurt Arne Johansson, Sönder Össjö 8535,
286 74 Skånes Fagerhult, tfn 070 653 29 89, johansson.skf@telia.com

LEDAMOT Marita Jönsson, Jälla 513, 286 92 Örkelljunga,
tfn 073 320 34 18, marita.jonsson1@hotmail.com

LEDAMOT Hanna Nilsson, Vanåsvägen 13, 286 72 Åsljunga,
tfn 070 329 10 79, hanna.nilsson90@hotmail.com

Medlemskap kan du teckna på Naturskyddsföreningens hemsida naturskyddsforeningen.se.

Du hittar också en länk för medlemskap på orkelljunga.naturskyddforeningen.se

Fullt medlemskap 360 kr.

Ungdoms medlemskap - under 26 år 195 kr

Familjemedlemskap (fritt antal medlemmar på samma adress). 420 kr

När du är Medlem i Naturskyddsföreningen och bor i Örkelljunga kommun, blir du automatiskt också medlem i Naturskyddsföreningen i Skåne och du stöttar samtidigt den lokala kretsen Örkelljungabygdens Natur. Du får "Sveriges Natur", med normalt sex nummer per år.

Naturskyddsföreningen
Örkelljungabygdens Natur

*Fågelskådarmys: Patric Carlsson Tony Svensson Björn Herrlund
Foto: Janne Johansson*

Besök vår hemsida:
orkelljunga.naturskyddsforeningen.se